

Fremsat den 4. november 2015 af justitsministeren (Søren Pind)

Forslag

til

Lov om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om ændring af færdselsloven og pasloven og lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love

(Videoafhøring af børn og unge i straffesager, bestemmelser om territorial gyldighed for Færøerne og Grønland m.v.)

§ 1

I lov for Færøerne om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 148 af 9. marts 2004, som ændret bl.a. ved lov nr. 732 af 25. juni 2014 og senest ved § 1 i lov nr. 1492 af 23. december 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 100 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag vedrørende strafforfølgning kan ikke påklages til justitsministeren. Tilsvarende gælder for afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

2. Efter § 102 indsættes:

»§ 102 a. Fristen for klager over landfogdens (politimesterens) eller rigsadvokatens afgørelser vedrørende strafforfølgning er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.«

3. Efter § 172 indsættes:

»§ 172 a. En person, der er blevet videoafhørt efter § 745 a eller § 183, stk. 3, har ikke pligt til at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen.

Stk. 2. Retten kan helt undtagelsesvis pålægge en person, der er omfattet af stk. 1, at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen, hvis dette er af afgørende betyd-

ning for sagens afgørelse, og det ikke er tilstrækkeligt, at personen genafhøres til video.«

4. I § 173, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., ændres »§§ 169-172« til: »§§ 169-172 a«.

5. I § 183, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.:

»I straffesager gælder dette endvidere for personer, der er blevet videoafhørt efter § 745 a, eller hvis retten bestemmer, at afhøringen af en person, som opfylder betingelserne i § 745 a, stk. 1, skal ske som videoafhøring.«

6. § 731 a affattes således:

»§ 731 a. Inden en videoafhøring efter § 745 a eller § 183, stk. 3, skal der beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller senere måtte blive mistænkt i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver.«

7. § 745 a, stk. 1, ophæves, og i stedet indsættes:

»Politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter § 877 a (videoafhøring) i følgende tilfælde:

- 1) Personen er under 13 år.
- 2) Personen er under 15 år, og efterforskningen vedrører en overtrædelse af
 - a) straffelovens § 210 eller kapitel 24 eller
 - b) straffelovens §§ 237 eller 244-246, hvor personen eller en af dennes nærmeste er forurettet, og den, der er mistænkt, er en af personens nærmeste.
- 3) Personen er under 18 år, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.

- 4) Personen er 18 år eller derover og har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.

Stk. 2. Forsvareren skal være til stede under videoafhøringen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

8. I § 745 a, stk. 2, 1. og 3. pkt., der bliver stk. 3, 1. og 3. pkt., udgår to steder »eller sigtet«, og i § 745 a, stk. 2, 3. pkt., der bliver stk. 3, 3. pkt., ændres »barnet« til: »personen«.

9. I § 745 a indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Vil den, der er mistænkt, eller forsvareren modsætte sig, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, skal den pågældende senest 4 uger efter videoafhøringens foretagelse indbringe spørgsmålet for retten. Retten kan se bort fra en fristoverskridelse, der må anses for undskyldelig.«

10. I § 748, stk. 1, 3. pkt., ændres »afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video« til: »videoafhøring af en person efter § 183, stk. 3«.

11. § 877 a affattes således:

»§ 877 a. En videoafhøring efter § 745 a eller § 183, stk. 3, kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.«

§ 2

I lov nr. 1565 af 20. december 2006 om ændring af færdselsloven og pasloven (Måling og vejning af børn,

reservation af parkeringspladser til bestemte køretøjer og betaling af pasgebyr) foretages følgende ændring:

1. Efter § 3 indsættes:

»§ 4. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

§ 3

I lov nr. 1587 af 20. december 2006 om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love (Ændringer som følge af gradvis forhøjelse af efterløns- og folkepensionsalderen m.v.), som ændret ved § 3 i lov nr. 496 af 6. juni 2007, foretages følgende ændring:

1. Efter § 19 indsættes:

»§ 20. Lovens § 8 gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. § 8 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2016, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 3-11, træder i kraft den 1. april 2016.

Stk. 3. § 1, nr. 1 og 2, finder anvendelse for afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Videoafhøring af børn og unge
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.1.1. Afhøring hos politiet og under hovedforhandlingen
 - 2.1.2. Videoafhøringsordningen
 - 2.2. Lovforslagets indhold
 - 2.2.1. Generelle overvejelser
 - 2.2.1.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser
 - 2.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.2.2. Videoafhøringsordningens anvendelsesområde
 - 2.2.2.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag
 - 2.2.2.1.1. Overordnede overvejelser
 - 2.2.2.1.2. Børn under 13 år
 - 2.2.2.1.3. Børn i alderen 13-14 år i sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold
 - 2.2.2.1.4. Øvrige børn og unge under 18 år
 - 2.2.2.1.5. Personer med en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse
 - 2.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.3. Vidnefritagelse af videoafhørte personer
 - 2.2.3.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag
 - 2.2.3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.4. Afklaring af om videoafhøringen kan anvendes som bevis
 - 2.2.4.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag
 - 2.2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.5. anbefalinger vedrørende gennemførelse af videoafhøring
 - 2.2.5.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og anbefalinger
 - 2.2.5.1.1. Vejledning om vidnefritagelse
 - 2.2.5.1.2. Fremgangsmåden når forældre modsætter sig videoafhøring
 - 2.2.5.1.3. Videoafhøring over flere omgange
 - 2.2.5.1.4. Tidspunktet for videoafhøring
 - 2.2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og anbefalinger
3. Indførelse af to-instansprincippet for afgørelser vedrørende strafforfølgning mv.
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Lovforslagets indhold
4. Paslovgivningen på Færøerne og i Grønland
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Miljømæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer mv.
11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Hovedformålet med lovforslaget er at forbedre beskyttelsen af børn og unge, der formodes at have været udsat for eller vidne til en alvorlig forbrydelse, navnlig ved at udvide anvendelsesområdet for den såkaldte videoafhøringsordning.

Videoafhøring indebærer, at barnet eller den unge under efterforskningen af straffesagen afgiver en forklaring, der optages på video og forevises som bevis under hovedforhandlingen i stedet for, at barnet eller den unge skal møde personligt i retten og afhøres dér. Videoafhøringen gennemføres hurtigst muligt efter politianmeldelsen i trygge rammer i et såkaldt børnehus, hvor afhøringen foretages af en særligt uddannet videoafhører.

Lovforslaget indeholder følgende hovedelementer vedrørende videoafhøring af børn og unge i straffesager:

- Anvendelsesområdet for videoafhøring, der i dag som udgangspunkt kun benyttes, hvis barnet er under 13 år, udvides, navnlig således at der fremover altid vil kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år i sager om seksualforbrydelser (på Færøerne sædelighedsforbrydelser), incest eller vold begået inden for familien (pkt. 2.2.2 nedenfor).
- Der indføres en lovbestemmelse om, at børn og unge, der er blevet videoafhørt, som det helt klare udgangspunkt fritages fra at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen, hvis betingelserne for videoafhøring var opfyldt på tidspunktet for afhøringen (pkt. 2.2.3 nedenfor).
- Det fastsættes, at en mistænkt eller forsvarer, som vil modsætte sig, at en videoafhøring anvendes som bevis, f.eks. fordi den pågældende mener, at betingelserne for videoafhøring ikke er opfyldt, som udgangspunkt skal indbringe spørgsmålet for retten senest fire uger efter videoafhøringens foretagelse (pkt. 2.2.4 nedenfor).

Denne del af lovforslaget bygger på den foreslåede model for udvidet brug af videoafhøring i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1554/2015 om videoafhøring af børn og unge i straffesager (herefter "betænkningen"). Betænkningen indeholder i tilknytning hertil nogle anbefalinger vedrørende gennemførelsen af videoafhøring, som er nærmere behandlet nedenfor under pkt. 2.2.5.

Herudover indeholder betænkningen nogle anbefalinger til, hvordan retssystemets behandling af børn og unge i sager om seksualforbrydelser, alvorlig personfarlig kriminalitet eller lignende kan forbedres i tilfælde, hvor der ikke foretages videoafhøring af den pågældende (betænkningens side 164-169).

Foruden de ovennævnte ændringer af videoafhøringsordningen foreslås det, at der i den færøske retsplejelov – i overensstemmelse med den danske retsplejelovs ordning – indføres et to-instansprincip for rekursadgangen inden for anklagemyndigheden, således at anklagemyndighedens afgørelser vedrørende strafforfølgning kun kan påklages til den nærmeste overordnede myndighed, og at der indføres en klagefrist på som udgangspunkt fire uger (pkt. 3 nedenfor).

Endelig indsættes der med lovforslaget bestemmelser om territorial gyldighed for Færøerne og Grønland i to ændringslove på pasområdet, jf. nærmere under pkt. 4 nedenfor.

2. Videoafhøring af børn og unge

2.1. Gældende ret

2.1.1. Afhøring hos politiet og under hovedforhandlingen

2.1.1.1. Vidner afhøres som udgangspunkt både af politiet under straffesagens efterforskning og senere i retten under hovedforhandlingen, hvis der rejses tiltale, og anklagemyn-

digheden eller forsvareren ønsker den pågældende ført som vidne.

Det skyldes, at strafferetsplejen bygger på et grundlæggende princip om såkaldt bevisumiddelbarhed. Heri ligger, at bevisførelsen i en straffesag som udgangspunkt bør ske umiddelbart for den dømmende ret og under hovedforhandlingen. Begrundelsen for dette er navnlig en antagelse om, at retten bedst danner sig det rette indtryk af sagens sammenhæng, hvis beviserne føres umiddelbart for den dømmende ret, så dommere og lægdommere selv har lejlighed til at se og høre vidnerne mv. og stille de spørgsmål, som forklaringerne måtte give anledning til.

Princippet om bevisumiddelbarhed er med hensyn til vidneforklaringer fastslået i den færøske retsplejelovs § 174, stk. 1, 1. pkt., hvorefter vidneforklaring afgives for den ret, ved hvilken sagen behandles. Retten kan dog ifølge § 174, stk. 1, 2. pkt., beslutte, at vidneforklaringen i stedet skal afgives for den byret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt.

Ved at afhøre vidner under hovedforhandlingen sikres det endvidere, at tiltaltes forsvarer har mulighed for at stille spørgsmål til vidnet, jf. den færøske retsplejelovs § 183, stk. 1, og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3, litra d, jf. stk. 1.

Vidnet skal normalt møde personligt i retslokalet. Dog kan retten efter reglerne i den færøske retsplejelovs § 174, stk. 2 og 3 (der træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse), i visse tilfælde – hvis det findes forsvarligt – bestemme, at vidnet skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation.

2.1.1.2. Lovgivningen indeholder flere regler, der kan medvirke til at gøre afhøringen hos politiet eller i retten mindre belastende for forurettede eller andre vidner.

Den færøske retsplejelovs § 741 a indeholder således regler om beskikkelse af en bistandsadvokat for forurettede i en række nærmere opregnede tilfælde. Bistandsadvokaten har adgang til at overvære afhøringer af forurettede hos såvel politiet som i retten, jf. § 741 c, stk. 1, og har bl.a. til opgave at støtte forurettede under afhøringen.

Den færøske retsplejelovs § 183, stk. 3, 2. pkt., giver herudover retten mulighed for at tilkalde en repræsentant for det sociale udvalg eller en anden egnet person til at yde bistand under afhøringen af et barn under 15 år som vidne i retten.

Under afhøringen af et vidne i retten kan retten undtagelsesvis bestemme, at retsmødet skal holdes for lukkede døre (dørlukning), bl.a. når særegne omstændigheder giver grund til at antage, at offentlig forhandling vil tilføje nogen en uforholdsmæssig krænkelser, jf. den færøske retsplejelovs § 29, stk. 4, nr. 1. Det bør dog ifølge § 29, stk. 5, iagttages, at dørene ikke lukkes i tilfælde, hvor det skønnes tilstrækkeligt at anvende reglerne i § 31, stk. 3 (navne- eller referatforbud).

Efter den færøske retsplejelovs § 848, stk. 1, kan rettens formand herudover beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Ifølge den færøske retsplejelovs § 183, stk. 3, 1. pkt., bestemmer retten, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske. I de tilfælde, hvor et barn afgiver forklaring i retten, kan afhøringen eventuelt foretages på en dommers kontor under overværelse af dommer, lægdommere, anklager, forsvarer, en eventuel repræsentant for det sociale udvalg og en eventuel bistandsadvokat.

2.1.2. Videoafhøringsordningen

2.1.2.1. Hovedreglen om, at de vidner, som anklagemyndigheden eller forsvareren ønsker at føre i straffesager, afgiver forklaring under selve hovedforhandlingen ved personligt fremmøde, er bl.a. fraveget ved bestemmelserne om videoafhøring af børn.

Disse bestemmelser, der findes i den færøske retsplejelovs §§ 731 a, 745 a og 877 a, blev indført ved lov nr. 732 af 25. juni 2014 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje (Indgreb i meddeleleshemmeligheden, observation, dataaf-læsning, forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation og videoafhøring af børn m.v.). Ved loven blev der i den færøske retsplejelov indført regler om videoafhøring af børn svarende til den danske retsplejelovs regler herom.

De danske regler om videoafhøring af børn blev indført ved lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn, salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn m.v.), der byggede på betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn. Videoafhøring var forud for indførelsen af den danske retsplejelovs særlige regler herom i praksis blevet anvendt i en længere årrække i medfør af den dagældende bestemmelse i § 877, stk. 3, hvorefter dokumenter og aktstykker, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, kunne benyttes som bevismidler, når retten undtagelsesvis gav tilladelse hertil (nu § 871, stk. 4). Der henvises til betænkningens side 15-20.

Videoafhøring af børn blev også på Færøerne anvendt i en årrække forud for indførelsen af den færøske retsplejelovs særlige regler herom i 2014. Regler og praksis svarede før indførelsen af disse regler med enkelte undtagelser til, hvad der var gældende i Danmark før 2003, jf. herved Folketings-tidende 2013-14, A, L 185 som fremsat, side 31.

Det følger af den færøske retsplejelovs § 877 a, at politiets afhøring af et barn, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), kan benyttes som bevis under hovedforhandlingen.

Videoafhøring indebærer som udgangspunkt, at barnets forklaring til politiet under efterforskningen optages på video

og forevises under hovedforhandlingen som bevis i stedet for, at barnet skal møde som vidne under hovedforhandlingen. Fremgangsmåden har til formål dels at sikre bevis så hurtigt som muligt, dels at skåne barnet.

Da forevisning af en videooptagelse af politiets afhøring af et barn som bevis under hovedforhandlingen – som erstatning for barnets afgivelse af vidneforklaring for den dømmende ret – er en fravigelse af det grundlæggende princip om bevisumiddelbarhed, kan videoafhøringer kun anvendes som bevis i nærmere bestemte tilfælde.

Det fremgår således af forarbejderne til den færøske retsplejelovs bestemmelser om videoafhøring (Folketings-tidende 2013-14, A, L 185 som fremsat, side 32), at videoafhøring som udgangspunkt kun anvendes, når barnet er 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at der foretages videoafhøring af også ældre børn. Videoafhøring anvendes efter en konkret vurdering i sager om seksuelle overgreb mod børn. Fremgangsmåden anvendes desuden i andre typer af sager, hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende, og hvor der derfor efter omstændighederne kan være et tilsvarende behov for, at afhøringen af barnet som vidne optages på video med henblik på forevisning under hovedforhandlingen.

I retspraksis er reglerne om videoafhøring herudover blevet anvendt analogt på voksne udviklingshæmmede, jf. Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2005, side 779, vedrørende den danske retsplejelovs regler om videoafhøring af børn, der som nævnt svarer til den færøske retsplejelovs regler herom.

2.1.2.2. Der anvendes en særlig fremgangsmåde ved foretagelse af videoafhøring. Reglerne herom findes bl.a. i den færøske retsplejelovs §§ 731 a og 745 a samt i Rigsadvokaten Meddelelse nr. 2/2007 (revideret september 2012) om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager (herefter "RM nr. 2/2007"), der også anvendes på Færøerne. Rigsadvokatmeddelelsen bygger bl.a. på betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn.

Når politiet modtager en anmeldelse om et seksuelt overgreb mod et barn, bør der ifølge afsnit 3 i RM nr. 2/2007 snarest i samråd med anklageren tages stilling til, om barnet skal videoafhøres. En eventuel videoafhøring bør søges gennemført hurtigst muligt og, hvis det er praktisk muligt, inden en uge fra anmeldelsen. Formålet med at gennemføre afhøringen hurtigt er at sikre barnets hukommelse om forholdet. Endvidere kan barnet hurtigere påbegynde bearbejdningen af det passerede og blive skånet for at blive afhørt på et tidspunkt, hvor en behandling af barnet er i gang. Herudover kan en afhøring inden for kort tid efter anmeldelsen være med til at mindske risikoen for påvirkning af barnet fra familien eller andre.

Ifølge den færøske retsplejelovs § 171, stk. 1, har en parts nærmeste ikke pligt til at afgive forklaring som vidne. Pligt til at afgive forklaring foreligger bl.a. heller ikke, hvis forklaringen antages at ville udsætte vidnets nærmeste for straf eller tab af velfærd eller påføre vidnets nærmeste anden væsentlig skade, jf. § 171, stk. 2, nr. 2 og 3. Retten kan dog efter § 171, stk. 3, i sådanne tilfælde pålægge vidnet at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettigede dertil.

Større børn gøres bekendt med disse vidnefritagelsesregler, mens det for mindre børn som udgangspunkt overlades til forældrene (eller en af forældrene) at tage stilling til et eventuelt spørgsmål om vidnefritagelse, jf. afsnit 3 i RM nr. 2/2007.

Politiets videoafhøring af barnet kræver ikke et udtrykkeligt tilkendegivet samtykke fra forældremyndighedens indehaver(e), men politiet må ikke afhøre barnet, hvis forældremyndighedens indehaver(e) klart tilkendegiver, at politiet ikke må afhøre barnet. I tilfælde, hvor der er to indehavere af forældremyndigheden, og den ene af disse er mistænkt/sigtet og modsætter sig politiets afhøring af barnet, kan politiet foretage afhøringen, hvis den anden forældremyndighedsindehaver ikke modsætter sig dette. Der henvises til afsnit 3 i RM nr. 2/2007.

Hvis der kun er én indehaver af forældremyndigheden over barnet, og denne modsætter sig politiets videoafhøring af barnet, eller hvis begge forældremyndighedsindehavere modsætter sig videoafhøringen, kan politiet forelægge spørgsmålet for retten med henblik på en eventuel indenretlig afhøring af barnet efter den færøske retsplejelovs § 747 om anticiperet bevisførelse. Retten kan herefter eventuelt pålægge barnet at afgive forklaring, jf. § 171, stk. 3. Sådanne indenretlige afhøringer af børn kan – ligesom politiets udenretlige afhøringer – gennemføres som videoafhøringer. Ved en sådan indenretlig videoafhøring er dommeren til stede i det såkaldte monitorrum, imens afhøringen foretages. I monitorrummet kan afhøringen følges på en skærm.

Videoafhøringen foretages af en særligt uddannet polititjenestemand. Polititjenestemanden bør besøge barnet i dets hjem forud for videoafhøringen, jf. afsnit 6.1 i RM nr. 2/2007. Herved kan polititjenestemanden bl.a. danne sig et indtryk af barnet, herunder af barnets modenhed og sproglige udvikling. Det kan også medvirke til at gøre barnet mere trygt, at afhøringen foretages af en person, som barnet tidligere er blevet præsenteret for.

Videoafhøringer foretages som udgangspunkt i Børnehuset på Færøerne. Børnehuset virker som ramme om et tværfagligt samarbejde, når børn og unge under 18 år har været udsat for seksuelt misbrug eller fysisk vold, eller der er mistanke herom, jf. § 10 a i lagtingslov om børneværn. De involverede myndigheder mv., herunder Politimesteren på Færøerne, har indgået en samarbejdsaftale om børnehuset.

Selve afhøringen foretages i et særligt indrettet afhøringslokale. Alle spørgsmål stilles af den særligt uddannede polititjenestemand.

Afhøringen bør ifølge afsnit 8.5 i RM nr. 2/2007 indledes med en neutral og uformel samtale med barnet, der har til formål at skabe tryghed hos barnet og vurdere barnets evne til at forstå og svare på stillede spørgsmål. På et forholdsvis tidligt tidspunkt herefter bør barnet forklare grunden til afhøringen, ligesom det – på en måde, der svarer til barnets alder, og uden at det opfattes som mistro – bør tilkendegives, at det er vigtigt, at barnet svarer sandfærdigt. Det bør herunder forklare barnet, at det er acceptabelt at svare ved at sige ”jeg ved det ikke”, ”jeg husker det ikke” eller ”jeg forstår det ikke”.

Foruden den særligt uddannede polititjenestemand og barnet kan der være en såkaldt tryghedsskabende person (f.eks. en pædagog fra barnets daginstitution) eller en tolk til stede i afhøringslokalet.

Afhøringen overværes på en skærm i et andet rum (monitorrummet), imens den foretages. I monitorrummet er bl.a. den sagsbehandlende polititjenestemand, anklageren fra den politikreds, der behandler sagen, og barnets eventuelle bistandsadvokat til stede.

Før gennemførelsen af videoafhøringen skal der beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver, jf. den færøske retsplejelovs § 731 a. Forsvareren har pligt til at overvære afhøringen (fra monitorrummet), jf. § 745 a, stk. 1.

Når den særligt uddannede polititjenestemand har stillet de spørgsmål til barnet, som findes relevante, holdes der en pause i afhøringen, hvor polititjenestemanden drøfter eventuelle yderligere spørgsmål til barnet med de personer, der har overværet afhøringen fra monitorrummet, jf. afsnit 8.5 i RM nr. 2/2007. Der bør herunder lægges særlig vægt på at imødekomme forsvarerens anmodninger om spørgsmål til barnet.

Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen, men skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet, jf. den færøske retsplejelovs § 745 a, stk. 2, 1. og 2. pkt.

Ifølge bestemmelsens forarbejder (Folketingstidende 2013-14, A, L 185 som fremsat, side 37) bør det tilstræbes, at den mistænkte eller sigtede gennemser videooptagelsen så hurtigt som muligt efter gennemførelsen af videoafhøringen – eventuelt samme dag – og så vidt muligt inden for en til to uger efter afhøringen.

Den mistænkte eller sigtede eller dennes forsvarer kan efter gennemsynet af videoafhøringen fremsætte begæring om, at der foretages genafhøring af barnet, jf. den færøske retsplejelovs § 745 a, stk. 2, 3. pkt. Herved får den mistænkte eller

sigtede mulighed for at varetage sit forsvar ved at få stillet spørgsmål til barnet.

Genafhøring bør ifølge forarbejderne (Folketingstidende 2013-14, A, L 185 som fremsat, side 32) af hensyn til barnet kun ske, hvis det findes rimeligt begrundet for, at den mistænkte eller sigtede kan varetage sit forsvar. Spørgsmålet om, hvorvidt der skal foretages genafhøring af barnet, afgøres ud fra en konkret vurdering, hvor det bl.a. kan tillægges vægt, om der er fremkommet nye oplysninger efter den første afhøring af barnet, om den mistænkte eller sigtede og dennes forsvarer ønsker, at der bliver stillet nye relevante spørgsmål til barnet, eller om der i øvrigt foreligger andre særlige grunde til at foretage en genafhøring.

En begæring om genafhøring skal ifølge den færøske retsplejelovs § 745 a, stk. 2, 3. pkt., fremsættes snarest muligt efter gennemsynet af videooptagelsen. Ifølge bestemmelsens forarbejder (Folketingstidende 2013-14, A, L 185 som fremsat, side 38) skal begæringen som udgangspunkt fremsættes inden to uger efter, at den mistænkte eller sigtede har foretaget gennemsyn af optagelsen af den første afhøring af barnet.

Fremsættes en anmodning om genafhøring senere, lægges der ved vurderingen af, om genafhøring skal foretages, vægt på, om hensynet til barnet tilsiger – navnlig på grund af den tid, der er forløbet siden den første afhøring – at der ikke bør foretages fornyet afhøring af barnet. Ved vurderingen indgår det endvidere, hvad årsagen er til den sene begæring om genafhøring, herunder om den sene begæring skyldes den mistænkte eller sigtedes egne forhold.

En eventuel tvist mellem på den ene side politiet og anklagemyndigheden og på den anden side den mistænkte eller sigtede eller dennes forsvarer om gennemførelsen af videoafhøringen, herunder spørgsmålet om, hvorvidt der skal foretages genafhøring af barnet, kan indbringes for retten i medfør af den færøske retsplejelovs § 746, stk. 1.

Da anvendelse af videoafhøringer som bevis under hovedforhandlingen – som erstatning for barnets afgivelse af vidneforklaring for den dømmende ret – er en fravigelse af det grundlæggende princip om bevisumiddelbarhed, er det ifølge forarbejderne til den færøske retsplejelovs § 877 a (Folketingstidende 2013-14, A, L 185 som fremsat, side 61) en forudsætning for at benytte videoafhøringen som bevis, at fremgangsmåden i § 745 a er fulgt i forbindelse med foretagelsen af videoafhøringen.

Er der sket tilsidesættelse af de grundlæggende betingelser i den færøske retsplejelovs § 745 a, bør videoafhøringen som altovervejende udgangspunkt ikke anvendes som bevismiddel under hovedforhandlingen. Hvis der ikke har været en forsvarer for den mistænkte eller sigtede til stede under videoafhøringen, eller den mistænkte eller sigtede ikke har haft adgang til at gennemse videoafhøringen, bør videoafhøringen således som altovervejende udgangspunkt ikke anvendes som bevis.

Et eventuelt forsvarerskifte efter gennemførelsen af videoafhøringen har ikke betydning for videoafhøringens anvendelse som bevismiddel under hovedforhandlingen.

I øvrigt afhænger det af karakteren og betydningen af den forskrift, der i givet fald er tilsidesat i forbindelse med videoafhøringen, om videoafhøringen kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen. Indsigelser om f.eks. ledende spørgsmål til barnet eller at en tryghedsskabende person har blandet sig i afhøringen, bør i almindelig ikke kunne føre til, at videoafhøringen ikke kan forevises som bevis under sagen. Det må således i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse overlades til den dømmende ret at afgøre, om og i givet fald i hvilket omfang fejl af denne karakter ved videoafhøringens gennemførelse bør have betydning for videoafhøringens bevismæssige værdi.

2.2. Lovforslagets indhold

2.2.1. Generelle overvejelser

2.2.1.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser

Vurderingen af, om anvendelsesområdet for videoafhøringsordningen bør udvides, bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse foretages med udgangspunkt i en afvejning af hensynet til bevisumiddelbarhed og tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar over for hensynet til at beskytte barnet eller den unge og hensynet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra den pågældende.

Der må efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse lægges stor vægt på, at børns og unges møde med retssystemet som vidner eller forurettede bliver så skånsomt som muligt, og at der ikke lægges unødvendige hindringer i vejen for, at barnet eller den unge kan komme sig over hændelsen og modtage den fornødne psykologiske behandling mv.

Afhængig af den konkrete sags karakter og barnets eller den unges personlige forhold kan den sædvanlige fremgangsmåde med afhøring hos politiet og senere som vidne i retten under hovedforhandlingen være en stor belastning for den pågældende. Det skyldes bl.a., at afhøringen i retten indebærer, at barnet eller den unge – i utrygge rammer over for fremmede personer og måske længe efter politianmeldelsen – skal fortælle om en muligvis traumatisk hændelse. Dette indebærer en risiko for retraumatisering af barnet eller den unge. Endvidere er anklageren og forsvareren – i modsætning til polititjenestemænd, der foretager videoafhøring – ikke særligt uddannede i at afhøre børn og unge, ligesom omgivelserne og afhøringsformen i retten kan blive opfattet som mindre børne- og ungevenlig.

Ventetiden fra politianmeldelsen og afhøringen hos politiet til hovedforhandlingen, hvor barnet eller den unge skal afhøres som vidne, udgør også en stor belastning. Udsigten til at skulle fortælle om den formodede overtrædelse i ukendte omgivelser og frygten for at glemme vigtige detaljer kan således være en stor belastning for barnet eller den unge, der endvidere kan føle sig mistænkeliggjort, indtil det er afkla-

ret, om den mistænkte bliver dømt, og opleve, at familien er splittet mellem dem, der tror på barnet eller den unge, og dem, der tror på den mistænkte gerningsmand. Denne konflikt ender dog ikke nødvendigvis ved, at der afsiges dom i sagen.

Ventetiden kan derfor lægge hindringer i vejen for, at barnet eller den unge kan komme sig over hændelsen, og i væsentlig grad vanskeliggøre den psykologiske behandling af den pågældende.

Belastningen for barnet eller den unge forstærkes, hvis byrettens dom ankes.

Videoafhøring belaster ikke på samme måde barnet eller den unge. Ordningen indebærer således som udgangspunkt, at afhøringen foretages hurtigt efter politianmeldelsen af en særligt uddannet afhører i trygge rammer i et børnehus, hvorefter barnet eller den unge som udgangspunkt ikke skal afhøres igen og ikke behøver at deltage mere i sagen. Det kan dog være nødvendigt at genafhøre den pågældende til video.

Børn og unge, der måtte have behov for at få rettens endelige konstatering af, om den mistænkte gerningsmand er skyldig i et overgreb, for at kunne komme sig over hændelsen, vil dog også efter videoafhøringsordningen skulle vente på dommen.

Videoafhøring udgør imidlertid en fravigelse af det grundlæggende princip i strafferetsplejen om, at vidner føres umiddelbart for den dømmende ret og under hovedforhandlingen, idet der under hovedforhandlingen alene forevises en videooptagelse af politiets afhøring af barnet eller den unge under efterforskningen.

Princippet om bevisumiddelbarhed har bl.a. til formål at give retten det bedst mulige grundlag for at bedømme vidneforklaringerne og dermed for at træffe en korrekt afgørelse i straffesagen. Når dommere og lægdommere således kan overvære afhøringen, imens den foregår, får de bedre muligheder for at danne sig et indtryk af vidnet og af forklaringens troværdighed. Endvidere får de mulighed for at stille de spørgsmål, som vidnets forklaring måtte give anledning til.

Bevisværdien af en forklaring afgivet umiddelbart for retten vil derfor også alt andet lige være højere end en forklaring afgivet under sagens efterforskning.

Afhøring af vidnet ved personligt fremmøde i selve retslokalet er også med til at understrege situationens alvor for vidnet og kan medvirke til at forebygge falsk forklaring.

Ved at afhøre vidner under hovedforhandlingen, hvor sagen er færdigefterforsket, og det står klart, i hvilket omfang der i øvrigt findes beviser i sagen, sikres det endvidere, at såvel anklagerens som forsvarerens afhøring af vidnet kan målrettes den rejste tiltale og foretages på et fuldt oplyst grundlag, herunder med mulighed for at spørge ind til eventuel mod-

strid mellem vidnets forklaring og øvrige beviser i sagen. Det sikres desuden, at afhøringen foretages på et tidspunkt, hvor forsvareren sammen med tiltalte har haft lejlighed til at forberede forsvaret i sagen.

Videoafhøring foretages derimod som nævnt typisk meget tidligt under efterforskningen, hvor sagen ikke er fuldt oplyst.

Da videoafhøring ikke giver forsvareren de samme muligheder for afhøring af et vidne som ved afhøring under hovedforhandlingen, kan videoafhøring forringe tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse kan videoafhøring, der foretages af en særligt uddannet videoafhører i børne- og ungevenlige omgivelser hurtigt efter politianmeldelsen, i visse tilfælde være bedre egnet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet eller den unge end ved afhøring i retten under hovedforhandlingen. Dette gælder navnlig ved afhøring af yngre børn.

Det må ved afvejningen af de ovennævnte modsatrettede hensyn også indgå, at der er mulighed for at tage visse forholdsregler for at beskytte barnet eller den unge under afhøringen i retten og gøre det lettere for den pågældende at afgive forklaring, herunder ved at lukke dørene under afhøringen (den færøske retsplejelovs § 29) og gennemføre den uden tiltaltes tilstedeværelse (§ 848) samt eventuelt foretage afhøringen et andet sted end i retslokalet (§ 183, stk. 3). Disse forholdsregler ændrer imidlertid ikke på, at barnet eller den unge skal afgive forklaring under hovedforhandlingen, og giver således ikke som videoafhøring barnet eller den unge mulighed for at lægge sagen bag sig allerede under efterforskningen af sagen.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse bør hensynet til at sikre barnets hukommelse og undgå påvirkninger af barnet fra familien og andre – som er et af formålene med videoafhøring af børn under 13 år efter de gældende regler – tillægges mindre vægt ved vurderingen af, om videoafhøringsordningen bør udvides, idet hensynet falder i styrke med barnets alder og udvikling.

Videoafhøringsordningens nuværende anvendelsesområde bygger på en praksis, der før indførelsen i 2003 af den danske retsplejelovs bestemmelser om videoafhøring af børn havde udviklet sig med hjemmel i lovens almindelige regler om anvendelse af forklaringer afgivet forud for hovedforhandlingen som bevis under hovedforhandlingen.

Siden 2003 har der ifølge Strafferetsplejeudvalget både i EU- og Europarådsregi været en udvikling, der peger i retning af udvidet brug af videoafhøring af børn og unge i straffesager. Anvendelsesområdet for de øvrige nordiske landes videoafhøringsordninger er endvidere bredere end anvendelsesområdet for den danske ordning.

Samlet set finder Strafferetsplejeudvalget, at der er grundlag for at udvide anvendelsesområdet for videoafhøringsordnin-

gen. Udvalget lægger imidlertid stor vægt på det grundlæggende princip i strafferetsplejen om bevisumiddelbarhed og hensynet til tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar. En udvidelse af ordningen bør derfor efter udvalgets opfattelse begrænses til de tilfælde, hvor hensynet til at beskytte barnet eller den unge er særligt tungtvejende.

Der henvises til betænkningens side 121-133.

2.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og i udvalgets samlede konklusion om, at der er grundlag for at udvide anvendelsesområdet for videoafhøringsordningen. Ministeriet er endvidere enig i, at udvidelsen bør begrænses til tilfælde, hvor hensynet til at beskytte barnet eller den unge er særligt tungtvejende.

Med dette lovforslag lægges der således op til en sådan udvidelse af videoafhøringsordningen, jf. pkt. 2.2.2 nedenfor. Der foreslås i den forbindelse også visse andre ændringer af ordningen, jf. pkt. 2.2.3-2.2.5 nedenfor. Der er ikke herudover tilsigtet ændringer af ordningen, som således i øvrigt forudsættes videreført.

2.2.2. Videoafhøringsordningens anvendelsesområde

2.2.2.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag

2.2.2.1.1. Overordnede overvejelser

Strafferetsplejeudvalget finder som nævnt under pkt. 2.2.1.1 ovenfor, at udvidelsen af videoafhøringsordningen bør begrænses til de tilfælde, hvor hensynet til at beskytte barnet eller den unge er særligt tungtvejende. Dette taler for at indrette ordningen sådan, at det i hver enkelt sag vurderes, om der foreligger sådanne hensyn. Udvalget foreslår imidlertid af hensyn til ordningens forudberegnelighed og praktiske administration, at der opregnes en række tilfælde, hvor der altid skal kunne foretages videoafhøring af børn, fordi der i disse tilfælde må antages typisk at foreligge et særligt tungtvejende hensyn til at beskytte den pågældende.

Samtidig foreslår udvalget, at der indføres en opsamlingsbestemmelse, som indebærer, at der efter en konkret vurdering kan foretages videoafhøring af øvrige børn og unge.

Ved fastlæggelsen af den gruppe, der altid skal kunne videoafhøres, finder Strafferetsplejeudvalget, at der bør tages udgangspunkt i den pågældendes alder og den formodede lovovertrædelses art. Udvalget er opmærksomt på, at disse kriterier ikke nødvendigvis er afgørende for barnets eller den unges behov for beskyttelse. Hvis et barn eller en ung imidlertid ikke er omfattet af den gruppe, der altid kan videoafhøres, men de samme hensyn til den pågældende gør sig gældende, vil der efter omstændighederne kunne foretages videoafhøring efter den foreslåede opsamlingsbestemmelse.

Vurderingen af, om betingelserne for at foretage videoafhøring er opfyldt, bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse

– ligesom i dag – foretages ud fra forholdene på tidspunktet for den første videoafhøring af den pågældende.

Der henvises til betænkningens side 136-137 og 147-148.

2.2.2.1.2. Børn under 13 år

Efter den gældende videoafhøringsordning kan der foretages videoafhøring af børn under 13 år. Strafferetsplejeudvalget foreslår, at der også fremover skal kunne foretages videoafhøring af denne gruppe, og forudsætter i den forbindelse, at den gældende praksis for, hvornår disse børn videoafhøres, jf. herved pkt. 2.1.2.1 ovenfor, i det hele videreføres.

Der henvises til betænkningens side 137.

2.2.2.1.3. Børn i alderen 13-14 år i sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold

Ved fastlæggelsen af den gruppe af personer, der altid skal kunne videoafhøres, er det dernæst efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse naturligt at tage udgangspunkt i en aldersgrænse på 15 år. En sådan aldersgrænse anvendes således også andre steder i lovgivningen.

En aldersgrænse på 15 år svarer endvidere til den seksuelle lavalder. I sager om seksualforbrydelser (på Færøerne sædelighedsforbrydelser), der er et meget væsentligt anvendelsesområde for videoafhøringsordningen, er det, hvis forurettede var fyldt 15 år på tidspunktet for forholdet, ofte et helt centralt bevistema, om det seksuelle forhold var frivilligt. Med henblik på i sådanne sager at give retten det bedst mulige grundlag for at vurdere troværdigheden af forurettedes forklaring bør afhøringen som det helt klare udgangspunkt foregå under hovedforhandlingen.

Ved fastlæggelsen af den gruppe af børn i alderen 13-14 år, der altid skal kunne videoafhøres, bør der efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse dernæst sondres mellem forskellige typer af lovovertrædelser.

I sager om *seksualforbrydelser eller incest* er belastningen af barnet typisk særligt stor, bl.a. fordi sådanne sager vedrører intime og private forhold, ligesom barnet kan være påvirket af skyld- og skamfølelser. Strafferetsplejeudvalget finder derfor, at der altid skal kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år i sager om seksualforbrydelser eller incest.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse bør dette gælde, uanset om barnet er forurettet ved eller vidne til en formodet seksualforbrydelse eller incest. Hensynet til at beskytte et barn, der er vidne til en sådan forbrydelse begået mod en anden, kan således efter udvalgets opfattelse være lige så tungtvejende som hensynet til at beskytte et barn, der selv er forurettet ved forbrydelsen. Udvalget lægger desuden vægt på, at videoafhøring typisk foretages meget tidligt under efterforskningen, hvor det ikke altid er muligt at vurdere, om et barn alene er vidne til f.eks. en formodet seksualforbry-

delse eller incest begået mod barnets søskende eller tillige selv er forurettet ved en sådan forbrydelse.

Foruden i sager om seksualforbrydelser eller incest er belastningen af børn i alderen 13-14 år efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse typisk særligt stor, hvis barnet formodes at have været udsat for vold fra en af sine forældre eller nærmeste i øvrigt eller formodes at have overværet en person fra denne kreds begået vold mod en anden af barnets nærmeste (*familievold*). Det skyldes bl.a. barnets afhængighedsforhold til den mistænkte og den loyalitetskonflikt, som barnet kan befinde sig i, samt at der er risiko for, at barnet ikke får samme støtte under sagen, som hvis det formodede overgreb var begået af en fremmed person.

Strafferetsplejeudvalget foreslår derfor, at der altid skal kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år, hvis efterforskningen angår drab eller vold eller forsøg herpå, hvor barnet eller en af dets nærmeste er forurettet, og den mistænkte er en af barnets nærmeste.

Efter Strafferetsplejeudvalgets forslag vil videoafhøring således kunne anvendes i alle tilfælde, hvor der er mistanke om vold begået mod et barn i alderen 13-14 år af et medlem af barnets familie eller af f.eks. en af barnets forældre mod den anden forælder eller barnets søskende. Derimod vil sager om vold begået mod en 13-14-årig af en fremmed person ikke være omfattet af den foreslåede ordning. Heller ikke tilfælde, hvor en 13-14-årig formodes at være vidne til f.eks. vold begået af en af barnets forældre eller søskende mod en fremmed person, vil være omfattet.

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om visse overtrædelser bør undtages fra de beskrevne grupper af sager, hvor der altid skal kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år. Udvalget har særligt overvejet, om seksualforbrydelser i form af blufærdighedskrænkelser, hvor der ikke er sket beføling, f.eks. hvor forurettede har været udsat for blotteri i det offentlige rum, eller familievoldssager, hvor der alene er tale om simpel vold, bør undtages.

Videoafhøring foretages imidlertid som nævnt typisk meget tidligt under efterforskningen af sagen, hvor det kan være særdeles vanskeligt at sige noget sikkert om den formodede forbrydelses præcise karakter – f.eks. om der er tale om blufærdighedskrænkelser uden beføling eller en anden seksualforbrydelse – og dermed vanskeligt at vurdere, om videoafhøringsordningen finder anvendelse. Hertil kommer, at også blufærdighedskrænkelser uden beføling efter omstændighederne kan være særdeles belastende for barnet. De samme hensyn gør sig gældende med hensyn til simpel vold.

Strafferetsplejeudvalget finder på den baggrund ikke grundlag for at undtage disse overtrædelser fra gruppen af sager, hvor der altid skal kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i den forbindelse, at politiet og anklagemyndigheden ikke nødvendigvis vil skulle foretage videoafhøring, selv om en sag er omfattet af den

gruppe af sager, hvor der altid kan foretages videoafhøring. Videoafhøring vil således eksempelvis kunne undlades, hvis barnet vurderes ikke at have behov for, at denne fremgangsmåde anvendes. Endvidere bør der ikke foretages videoafhøring, hvis det står klart, at en vidneforklaring fra barnet ikke er nødvendig for at føre straffesagen, f.eks. fordi der er andre vidner i sagen, eller fordi der er tilstrækkelige tekniske beviser til, at anklagemyndigheden vurderer, at der kan ske domfældelse – f.eks. for en blufærdighedskrænkelser begået over internettet. Der kan også være tilfælde, hvor det efter en indledende afhøring af barnet står klart, at der ikke er grundlag for at fortsætte efterforskningen.

Der henvises til betænkningens side 137-142.

2.2.2.1.4. Øvrige børn og unge under 18 år

Strafferetsplejeudvalget foreslår, at der indføres en opsamlingsbestemmelse, som giver mulighed for at foretage videoafhøring, hvis der i andre tilfælde end i de sager, der er nævnt under pkt. 2.2.2.1.2 og 2.2.2.1.3 ovenfor, er et særligt tungtvejende hensyn til at beskytte et barn eller en ung.

Opsamlingsbestemmelsen bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse gælde for børn og unge under 18 år. Udvalget henviser i den forbindelse bl.a. til, at dette svarer til den almindelige myndighedsalder, hvor lovgivningens øvrige rettigheder og pligter normalt indtræder.

Endvidere svarer en aldersgrænse på 18 år til definitionen af ”barn” i Europarådets konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, som Danmark har ratificeret, og som indeholder regler om videoafhøring af børn. Det bemærkes dog, at konventionen ikke gælder for Færøerne.

En sådan aldersgrænse findes også i en række EU-direktiver, der indeholder bestemmelser om videoafhøring af børn. Det drejer sig om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/93/EU af 13. december 2011 om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/36/EU af 5. april 2011 om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofre herfor, og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA samt Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/29/EU af 25. oktober 2012 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA. Disse direktiver er dog omfattet af Danmarks retsforbehold og er derfor ikke bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark. Direktiverne gælder heller ikke for Færøerne.

Udgangspunktet bør ifølge Strafferetsplejeudvalget være, at børn i alderen 13-14 år i andre sager end sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold samt unge i alderen 15-17 år skal afgive forklaring i retten. Der bør kun foretages videoafhøring af sådanne børn og unge, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Om der foreligger sådanne særlige omstændigheder, bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse bero på en konkret vurdering af overtrædelsens art, omstændighederne ved forbrydelsen og barnets eller den unges personlige forhold, herunder alder samt psykiske udvikling og tilstand. Videoafhøring bør anvendes, hvis det på baggrund af denne konkrete vurdering må antages, at barnet eller den unge har særlige beskyttelsesbehov, som vil kunne imødekommes ved, at der foretages videoafhøring, der kan anvendes som bevis i retten, frem for at barnet eller den unge skal afhøres under hovedforhandlingen.

Formålet med at foretage videoafhøring efter opsamlingsbestemmelsen bør ifølge Strafferetsplejeudvalget være at beskytte barnet eller den unge. Videoafhøring bør derimod ikke foretages med det formål at sikre barnets hukommelse og undgå påvirkning fra familien eller andre. Det skyldes, at dette hensyn, der er et af formålene med videoafhøring af børn under 13 år efter de gældende regler, efter udvalgets opfattelse må tillægges mindre vægt i forhold til ældre børn og unge.

Børn i alderen 13-14 år i andre sager end sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse kunne videoafhøres efter opsamlingsbestemmelsen, hvis der efter en konkret vurdering er et lige så tungtvejende behov for at beskytte barnet som i sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold, jf. herved pkt. 2.2.2.1.3 ovenfor.

Videoafhøring af et barn i alderen 13-14 år som forurettet eller vidne i medfør af opsamlingsbestemmelsen vil ifølge Strafferetsplejeudvalget bl.a. kunne være relevant i sager om alvorlig personfarlig kriminalitet, ulovlig tvang, frihedsberøvelse eller menneskehandel, hvis sagen konkret vurderes at være stærkt belastende for barnet. Det samme gælder i andre sager, der konkret vurderes at være stærkt belastende for barnet.

Barnets personlige forhold, herunder dets psykiske udvikling og tilstand samt den situation, som den formodede lovovertrædelse har bragt den pågældende i, vil efter Strafferetsplejeudvalgets forslag også kunne føre til, at der bør foretages videoafhøring.

Hensynet til at beskytte *unge i alderen 15-17 år* mod den belastning, det vil være at afgive forklaring under hovedforhandlingen, kan efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse ikke tillægges lige så stor vægt som hensynet til at beskytte børn under 15 år. Af hensyn til det grundlæggende princip i strafferetsplejen om bevisumiddelbarhed bør unge i alderen 15-17 år derfor som det helt klare udgangspunkt afgive vidneforklaring i retten og således ikke videoafhøres.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i den forbindelse, at det i sager om seksualforbrydelser, hvor forurettede på tidspunktet for forholdet var fyldt 15 år, som også nævnt ovenfor under pkt. 2.2.2.1.3, ofte er et helt centralt bevistema, om det seksuelle forhold var frivilligt. Med henblik på i sådanne

sager at give retten det bedst mulige grundlag for at vurdere troværdigheden af forurettedes forklaring bør afhøringen derfor som det helt klare udgangspunkt foregå under hovedforhandlingen.

Videoafhøring af en ung i alderen 15-17 år efter opsamlingsbestemmelsen bør ifølge Strafferetsplejeudvalget som udgangspunkt kunne komme på tale i de samme sagstyper som med hensyn til børn i alderen 13-14 år samt i sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold. Der vil imidlertid skulle væsentligt mere til for at videoafhøre en ung i alderen 15-17 år end et barn i alderen 13-14 år. Der vil herudover generelt skulle mere til, desto ældre den unge er.

Videoafhøring af unge i alderen 15-17 år bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse kun komme på tale, hvis både oplysningerne om den pågældendes personlige forhold og oplysningerne om den formodede lovovertrædelse og omstændighederne ved forbrydelsen taler herfor.

Som hovedregel bør der ifølge Strafferetsplejeudvalget endvidere kun foretages videoafhøring, hvis den unge er den forurettede i sagen. Der kan dog være tilfælde, hvor den unge kun er vidne til en formodet overtrædelse, men hvor der er et tilsvarende hensyn til at beskytte den unge, som hvis den pågældende havde været forurettet.

I vurderingen af, om der bør foretages videoafhøring, bør også andre muligheder for at beskytte den unge ifølge Strafferetsplejeudvalget indgå, herunder muligheden for at lukke dørene under afhøringen af den pågældende i retten eller gennemføre afhøringen uden tiltaltes tilstedeværelse. Der bør ikke foretages videoafhøring, hvis disse muligheder er tilstrækkelige til at beskytte den unge.

Det bemærkes, at det foreslåede anvendelsesområde for videoafhøringsordningen efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse opfylder kravene i Europarådskonventionen af 25. oktober 2007 om seksuelt misbrug af børn. Endvidere opfylder anvendelsesområdet efter udvalgets opfattelse kravene i EU-direktiverne om seksuelt misbrug af børn (direktiv 2011/93/EU), menneskehandel (direktiv 2011/36/EU) og beskyttelse af ofre (direktiv 2012/29/EU). Konventionen og direktiverne gælder dog som nævnt ikke for Færøerne.

Herudover er det foreslåede anvendelsesområde for videoafhøringsordningen efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse foreneligt med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 om retten til en retfærdig rettergang og de krav, der følger af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Der henvises til betænkningens side 142-147 og 155-158.

2.2.2.1.5. Personer med en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse

Efter gældende ret kan der ved analog anvendelse af retsplejelovens regler om videoafhøring af børn i et vist omfang foretages videoafhøring af *voksne* personer med en alvorlig

psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, jf. her ved Vestre Landsrets kendelse trykt i UfR 2005, side 779, hvor de tilsvarende regler i den danske retsplejelov blev anvendt analogt i forhold til en 24-årig udviklingshæmmed, der var forurettet ved et seksuelt overgreb.

Denne praksis bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse videreføres. Udvalget foreslår derfor, at der indføres en bestemmelse, som giver mulighed for at foretage videoafhøring af personer, der er fyldt 18 år, men har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, hvis særlige omstændigheder taler for, at den pågældende ikke vil være i stand til at afgive forklaring i retten.

Strafferetsplejeudvalget bemærker herudover, at *børn og unge under 18 år*, der ville have opfyldt disse betingelser, hvis de havde været 18 år eller derover, bør kunne videoafhøres efter opsamlingsbestemmelsen for børn og unge under 18 år, jf. pkt. 2.2.2.1.4 ovenfor.

Der henvises til betænkningens side 143-144 og 147.

2.2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag, og lovforslaget er med redaktionelle ændringer udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

Der henvises til den foreslåede affattelse af § 745 a, stk. 1, i den færøske retsplejelov, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

2.2.3. *Vidnefritagelse af videoafhørte personer*

2.2.3.1. *Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag*

2.2.3.1.1. I praksis afgiver børn, der er blevet videoafhørt efter de gældende regler, som udgangspunkt ikke forklaring som vidner under hovedforhandlingen. Spørgsmålet om deres fritagelse fra at afgive forklaring er imidlertid ikke udtrykkeligt reguleret.

Det er ofte af meget væsentlig betydning for personer, der er blevet videoafhørt, at de kan regne med, at sagen dermed er afsluttet for deres vedkommende, da dette giver dem mulighed for at lægge hændelserne bag sig og giver bedre vilkår for en eventuel psykologisk behandling mv.

Strafferetsplejeudvalget foreslår på den baggrund, at der indføres en bestemmelse om, at en person, der er blevet videoafhørt, som udgangspunkt ikke har pligt til at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen.

Fritagelsen fra pligten til at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse kun gælde, hvis betingelserne for at foretage videoafhøring var opfyldt på tidspunktet for den første videoafhøring. Udvalget foreslår som nærmere beskrevet under

pkt. 2.2.4.1 nedenfor, at der indføres en særlig procedure, som sikrer hurtig afklaring af dette spørgsmål.

Det kan ikke udelukkes, at det i helt særlige tilfælde kan være påkrævet, at den ellers vidnefritagne person alligevel afgiver forklaring som vidne under hovedforhandlingen for at give retten det fornødne grundlag for at træffe en korrekt afgørelse.

Strafferetsplejeudvalget foreslår derfor, at retten i særlige tilfælde skal kunne pålægge en person, der er vidnefritaget som følge af en videoafhøring, at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen, hvis dette er af afgørende betydning for sagens afgørelse, og det ikke er tilstrækkeligt, at der foretages genafhøring til video.

Om der foreligger sådanne omstændigheder, at der er grundlag for at meddele pålæg, vil bero på en konkret vurdering. Strafferetsplejeudvalget forudsætter imidlertid, at adgangen til at meddele pålæg kun helt undtagelsesvis anvendes.

Hensynet til den videoafhørte person tilsiger, at spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende skal afgive forklaring under hovedforhandlingen, afklares så hurtigt som muligt og forud for hovedforhandlingen. En eventuel anmodning om, at den videoafhørte person pålægges at afgive forklaring, bør derfor hurtigst muligt indgives til retten, der ligeledes forudsættes hurtigst muligt og normalt forud for hovedforhandlingen at træffe afgørelse herom.

Afhøring under hovedforhandlingen vil efter Strafferetsplejeudvalgets forslag endvidere efter omstændighederne kunne ske, hvis den person, der er blevet videoafhørt, giver samtykke hertil. Dette forudsætter, at retten vurderer, at afhøring i retten er relevant for sagen, og at den pågældende har den fornødne modenhed til at give samtykke.

Der henvises til betænkningens side 148-150.

2.2.3.1.2. Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse kan der være behov for at tage særlige hensyn under en eventuel afhøring af videoafhørte personer i retten. Udvalget foreslår derfor, at retten skal kunne bestemme, hvordan og ved hvem afhøringen af en person, der er blevet videoafhørt, skal ske. Det svarer til, hvad der i dag gælder for børn under 15 år (den færøske retsplejelovs § 183, stk. 3, 1. pkt.).

Retten vil herefter f.eks. kunne bestemme, at afhøringen af personen under hovedforhandlingen skal foregå på den måde, at videoafhøringen først afspilles, hvorefter der stilles supplerende spørgsmål til den pågældende. Udgangspunktet bør efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse være, at afhøringen gennemføres på denne måde.

Det vil efter omstændighederne f.eks. også kunne bestemmes, at afhøringen af personen ikke skal finde sted i retssalen, men et andet og mere børne- og ungevenligt sted, f.eks. på en dommers kontor.

Der henvises til betænkningens side 154-155.

2.2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag, og lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast. Ministeriet finder dog, at det bør fremgå af den færøske retsplejelovs ordlyd, at retten kun "helt undtagelsesvis" kan pålægge en person, der er blevet videoafhørt og derfor som udgangspunkt er vidnefritaget, at afgive forklaring under hovedforhandlingen. Der er ikke tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til Strafferetsplejeudvalgets forslag og lovudkast.

Der henvises til de foreslåede bestemmelser i § 172 a og § 183, stk. 3, 2. pkt., i den færøske retsplejelov, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 og 5, samt bemærkningerne hertil.

2.2.4. *Afklaring af om videoafhøringen kan anvendes som bevis*

2.2.4.1. *Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag*

2.2.4.1.1. Hvis betingelserne for at foretage videoafhøring er opfyldt på tidspunktet for videoafhøringens foretagelse, og fremgangsmåden i retsplejelovens § 745 e (den færøske retsplejelovs § 745 a) er fulgt i forbindelse med videoafhøringen, vil videoafhøringen som hidtil kunne anvendes som bevis under en eventuel senere hovedforhandling, og den videoafhørte person vil som nævnt ovenfor under pkt. 2.2.3.1 som udgangspunkt være fritaget fra at afgive forklaring som vidne i retten.

Beslutningen om, hvorvidt der skal foretages videoafhøring af en person, vil i første række skulle træffes af politiet og anklagemyndigheden i forbindelse med efterforskningen. Den mistænkte eller forsvareren kan imidlertid være af den opfattelse, at betingelserne for at foretage videoafhøring af barnet eller den unge ikke er opfyldt, eller at videoafhøringen af andre grunde ikke kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i den forbindelse, at der med den foreslåede udvidelse af videoafhøringsordningens anvendelsesområde i højere grad end i dag vil skulle foretages en konkret vurdering af, om betingelserne for at foretage videoafhøring er opfyldt.

Det er efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse af meget væsentlig betydning, at et barn eller en ung, der er blevet videoafhørt, hurtigt opnår klarhed over, om den pågældende herefter er fritaget fra at skulle afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen, så sagen er afsluttet for barnets eller den unges vedkommende. Dette giver den pågældende mulighed for at lægge hændelserne bag sig og giver bedre vilkår for en eventuel psykologisk behandling mv.

Strafferetsplejeudvalget foreslår derfor, at der fastsættes en frist for, hvornår den mistænkte eller forsvareren, hvis de vil modsætte sig, at videoafhøringen anvendes som bevis under

hovedforhandlingen, senest skal indbringe spørgsmålet for retten.

Strafferetsplejeudvalget foreslår, at fristen fastsættes til fire uger, og lægger i den forbindelse vægt på, at det normalt vil være muligt inden for en sådan frist at vurdere, om der er grundlag for indsigelser vedrørende fremgangsmåden ved foretagelsen af videoafhøringen eller betingelserne for at foretage videoafhøring, hvor det afgørende som nævnt under pkt. 2.2.2.1.1 ovenfor er forholdene på tidspunktet for den første afhøring.

Det foreslås dog, at retten skal kunne se bort fra en fristoverskridelse, der må anses for undskyldelig.

Retten bør hurtigt træffe afgørelse, hvis spørgsmålet om anvendelse af videoafhøringen som bevis indbringes for retten.

Strafferetsplejeudvalgets forslag indebærer, at en tiltalt, der mener, at videoafhøringen ikke kan anvendes som bevis, men har undladt at indbringe spørgsmålet for retten inden for fristen, kun vil kunne anfægte, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, hvis det findes undskyldeligt, at indsigelsen ikke er gjort gældende tidligere.

Den tiltalte vil dog uanset fristen kunne gøre indsigelse mod bevisværdien af videoafhøringen under hovedforhandlingen. Det vil således i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse fortsat være overladt til den dømmende ret at afgøre, hvilken bevismæssig værdi den forklaring, der er fremkommet under videoafhøringen, bør tillægges.

Der henvises til betænkningens side 150-152 og 153-154.

2.2.4.1.2. En person, som politiet ønsker at afhøre, og som mener, at betingelserne for videoafhøring er opfyldt, vil kunne anmode politiet om, at afhøringen gennemføres som en videoafhøring. I den forbindelse vil en eventuel bistandsadvokat kunne bistå den pågældende. Beslutningen om, hvorvidt der skal foretages videoafhøring, vil imidlertid skulle træffes af politiet og anklagemyndigheden.

Strafferetsplejeudvalget har overvejet, om der bør indføres en særlig bestemmelse om adgang for en person, som politiet og anklagemyndigheden herefter beslutter ikke at videoafhøre, eller personens eventuelle bistandsadvokat, til at indbringe dette spørgsmål for retten.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse bør adgangen til at indbringe spørgsmål for retten om, hvilke efterforsknings-skrift og hvilken bevisførelsen der skal finde sted i en straffesag, imidlertid forbeholdes sagens parter. Forurettede og andre vidner er efter et grundlæggende princip i strafferetsplejen ikke parter i straffesagen. Udvalget finder derfor ikke grundlag for at indføre adgang for en person, som politiet og anklagemyndigheden beslutter ikke at videoafhøre, eller dennes eventuelle bistandsadvokat, til at indbringe spørgsmålet for retten.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i den forbindelse, at den pågældende eventuelt vil kunne klage over politiets og anklagemyndighedens beslutning om at undlade at foretage videoafhøring. En sådan klage vil i første omgang skulle indgives til politidirektøren (på Færøerne politimesteren), hvis afgørelse vil kunne påklages til den regionale statsadvokat (på Færøerne til Rigsadvokaten).

Der henvises til betænkningens side 152-153.

2.2.4.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og forslag, og lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

Der henvises til den foreslåede bestemmelse i § 745 a, stk. 4, og den foreslåede affattelse af § 877 a i den færøske retsplejelov, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 og 11, samt bemærkningerne hertil.

2.2.5. Anbefalinger vedrørende gennemførelse af videoafhøring

Betænkningen indeholder i tilknytning til de ændringer af videoafhøringsordningen, der er nævnt ovenfor under pkt. 2.2.2-2.2.4, nogle anbefalinger vedrørende gennemførelsen af videoafhøring. Disse anbefalinger er nærmere behandlet nedenfor.

2.2.5.1. Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og anbefalinger

2.2.5.1.1. Vejledning om vidnefritagelse

Som nævnt under pkt. 2.1.2 ovenfor vejledes større børn om vidnefritagelsesreglerne i den færøske retsplejelovs § 171, mens det for mindre børn som udgangspunkt overlades til forældrene (eller en af forældrene) at tage stilling til et eventuelt spørgsmål om vidnefritagelse.

I den forbindelse anbefaler Strafferetsplejeudvalget, at normalt udviklede børn i alderen 7-8 år og ældre som udgangspunkt vejledes om vidnefritagelsesreglerne, dog således at der efter en konkret vurdering kan være grundlag for at fravige dette udgangspunkt.

Der henvises til betænkningens side 159-160, hvor der endvidere er givet eksempler på, hvordan vejledningen om vidnefritagelse kan gives til børn under 15 år.

2.2.5.1.2. Fremgangsmåden når forældrene modsætter sig videoafhøring

Politiet kan som nævnt under pkt. 2.1.2 ovenfor ikke foretage videoafhøring, hvis begge indehavere eller eneindehavere af forældremyndigheden modsætter sig videoafhøring. I stedet kan en videoafhøring eventuelt gennemføres indenretligt, således at dommeren er til stede i monitorrummet i børnehuset, imens afhøringen foretages.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i den forbindelse, at det er helt afgørende for en hurtig og effektiv behandling af sådanne tilfælde – hvilket er nødvendigt for i praksis at imødegå en risiko for påvirkning af barnet i perioden indtil gennemførelsen af den indenretlige videoafhøring – at retten er parat til med det fornødne meget korte varsel at kunne tage stilling til en begæring om indenretlig videoafhøring og i givet fald deltage i afhøringen.

Strafferetsplejeudvalget bemærker derfor, at det lokalt mellem retterne og politikredsene nærmere bør aftales, hvordan disse sager behandles, så det sikres, at retten hurtigst muligt kan afsige kendelse om og i givet fald gennemføre en indenretlig videoafhøring, når der opstår behov for det. Udvalget bemærker endvidere, at politiet – når der er afsagt kendelse om indenretlig videoafhøring i et børnehus – vil kunne transportere barnet til børnehuset, hvor afhøringen skal foretages.

Der henvises til betænkningens side 160-161, som indeholder en beskrivelse af fremgangsmåden, når forældrene formodes at ville modsætte sig videoafhøring.

2.2.5.1.3. Videoafhøring over flere omgange

Som nævnt under pkt. 2.1.2 ovenfor bør videoafhøring af børn efter de gældende regler søges gennemført hurtigst muligt og, hvis det er praktisk muligt, inden en uge fra anmeldelsen. Der foretages normalt kun én videoafhøring af barnet, medmindre politiet af egen drift iværksætter en fornyet afhøring, eller en anmodning om genafhøring fra den mistænkte eller forsvareren imødekommes.

Strafferetsplejeudvalget bemærker i den forbindelse, at det ikke nødvendigvis er en belastning for børn og unge at blive videoafhørt over flere omgange. I tilfælde, hvor det ud fra efterforskningsmæssige hensyn vurderes, at sagen bedst kan oplyses på denne måde – og hensynet til at sikre den pågældendes hukommelse og undgå påvirkning ikke er til hinder herfor – bør videoafhøring over flere omgange således ikke nødvendigvis undlades af hensyn til barnet eller den unge. Det vil i alle tilfælde bero på en konkret vurdering, om videoafhøringen af et barn eller en ung bør foretages over én eller flere omgange. Afhøringerne bør i givet fald foretages af den samme afhører og med korte mellemrum imellem afhøringerne. Endvidere bør afhøringerne ligesom i dag foretages hurtigt efter anmeldelsen (se dog pkt. 2.2.5.1.4 nedenfor). Udvalget bemærker, at praktiske hensyn vil kunne være til hinder for videoafhøring over flere omgange.

At flere videoafhøringer ikke nødvendigvis er belastende for barnet eller den unge, bør ifølge Strafferetsplejeudvalget også indgå ved afgørelsen af, om en anmodning om genafhøring bør imødekommes. En anmodning om genafhøring vil dog ligesom i dag som udgangspunkt skulle fremsættes inden to uger efter, at den mistænkte har foretaget gennemsyn af videooptagelsen af den første afhøring. Genafhøring bør endvidere fortsat forudsætte en konkret begrundelse, f.eks. at der er fremkommet nye oplysninger, eller at den mistænkte

te eller forsvareren ønsker nye relevante spørgsmål stillet til barnet eller den unge.

Der henvises til betænkningens side 162-163.

2.2.5.1.4. Tidspunktet for videoafhøring

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse bør videoafhøring – ligesom i dag – som udgangspunkt foretages hurtigst muligt og, hvis det er praktisk muligt, inden en uge fra anmeldelsen. Det kan dog for så vidt angår de børn og unge, der med den foreslåede udvidelse af ordningens anvendelsesområde (se pkt. 2.2.2 ovenfor) bliver omfattet af adgangen til at foretage videoafhøring, efter omstændighederne af hensyn til efterforskningen og sagens oplysning være hensigtsmæssigt, at videoafhøringen først gennemføres på et lidt senere tidspunkt, når der gennem den indledende efterforskning er skabt større klarhed over hændelsesforløbet. Dette vil i øvrigt kunne give den mistænkte og forsvareren bedre muligheder for i forbindelse med videoafhøringen at få stillet de nødvendige spørgsmål til barnet eller den unge. Det er dog en forudsætning, at hensynet til at beskytte barnet eller den unge ikke er til hinder for, at videoafhøringen først foretages på dette senere tidspunkt.

Der henvises til betænkningens side 163-164.

2.2.5.2. Justitsministeriets overvejelser og anbefalinger

Justitsministeriet er enig i Strafferetsplejeudvalgets overvejelser og anbefalinger. Ministeriet vil derfor anmode Rigsadvokaten om at foretage de fornødne tilpasninger af rigsadvokatmeddelelsen om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager (RM nr. 2/2007). Ministeriet vil endvidere anmode Rigsadvokaten om at tage initiativ til, at de enkelte politikredse, herunder Politimesteren på Færøerne, aftaler med retterne, hvordan sager, hvor der skal foretages indenretlig videoafhøring, bør behandles, jf. pkt. 2.2.5.1.2 ovenfor. Ministeriet lægger vægt på, at en sådan ordning sikrer, at retterne som beskrevet ovenfor hurtigt kan tage stilling til, om der er behov for en indenretlig videoafhøring, og at denne i givet fald kan gennemføres hurtigst muligt.

3. Indførelse af to-instansprincippet for afgørelser vedrørende strafforfølgning mv.

3.1. Gældende ret

Den færøske retsplejelov indeholder i kapitel 10 og 64 regler om anklagemyndigheden.

Det følger bl.a. af disse regler, at de offentlige anklagere er Rigsadvokaten, statsadvokaterne og landfogden (Politimesteren på Færøerne) samt de personer, der er beskikket til bistand for disse. Hvad der ved den færøske retsplejelov er pålagt statsadvokaten, påhviler for Færøernes vedkommende, bortset fra ankesagers behandling ved landsretten, politimesteren, som er direkte underordnet Rigsadvokaten. De offentlige anklagere er underordnet justitsministeren.

Anklagemyndigheden er hierarkisk opbygget. En overordnet anklagemyndighed har adgang til at instruere de underordnede myndigheder, og afgørelser truffet af en underordnet myndighed kan påklages ved sædvanlig administrativ rekurs til den overordnede anklagemyndighed. Den overordnede anklagemyndighed kan således pålægge en underordnet myndighed at begrænse eller frafalde tiltale, og den underordnede myndigheds beslutning om at opgive eller frafalde tiltale kan omgøres på den overordnede myndigheds eget initiativ eller efter klage. Dette gælder ikke mindst politiets afgørelse om at undlade påtale, men også afgørelser vedrørende eksempelvis politiets dispositioner i forbindelse med en straffesag.

Politimesteren på Færøernes afgørelser vedrørende strafforfølgning kan således i dag påklages til Rigsadvokaten, hvis afgørelse herefter kan påklages til Justitsministeriet.

Den færøske retsplejelov indeholder ikke frister for adgangen til ved almindelig administrativ rekurs at påklage afgørelser vedrørende strafforfølgning til den overordnede anklagemyndighed. Den overordnede myndighed skal derfor i dag realitetsbehandle klager, uanset hvor sent de er indgivet.

3.2. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag vedrørende strafforfølgning fremover ikke skal kunne påklages til Justitsministeriet. Dermed indføres der i den færøske retsplejelov et to-instansprincip for rekursadgangen inden for anklagemyndigheden, således at afgørelser vedrørende strafforfølgning kun kan påklages til den nærmeste overordnede myndighed.

Endvidere foreslås det, at der indføres en klagefrist på fire uger for klager over Politimesteren på Færøernes eller Rigsadvokatens afgørelser vedrørende strafforfølgning, dog således at klager fremkommet efter udløbet af fristen skal behandles, hvis fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Fristen for at klage over Rigsadvokatens afgørelser vil være relevant ved afgørelser, der fremtræder som truffet af Politimesteren på Færøerne, men som reelt er truffet af Rigsadvokaten, f.eks. i forbindelse med, at sagen har været forelagt Rigsadvokaten, idet der i sådanne tilfælde også efter indførelsen af to-instansprincippet vil være klageadgang til Justitsministeriet.

I tilknytning til det ovennævnte foreslås det, at to-instansprincippet og klagefristen også skal gælde for anklagemyndighedens afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven (som sat i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne, jf. anordning nr. 1144 af 22. december 1993 med senere ændring) og offentlighedsloven (som sat i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne, jf. anordning nr. 1145 af 22. december 1993 med senere ændring).

Det bemærkes, at den danske retsplejelov også indeholder et to-instansprincip (§ 99, stk. 3, og § 101, stk. 2) og en klagefrist på som udgangspunkt fire uger (§ 102, stk. 1) for afgørelser vedrørende strafforfølgning. Reglerne herom blev ind-

ført ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven (Anklagemyndighedens struktur), der byggede på Retsplejerådets betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur.

Der henvises om den nærmere baggrund for indførelsen af to-instansprincippet og klagefristen til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget til denne lov (Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 4159-5164).

Det bemærkes endvidere, at to-instansprincippet og klagefristen for afgørelser vedrørende strafforfølgning også efter den danske retsplejelov finder tilsvarende anvendelse for anklagemyndighedens afgørelser om aktindsigt, jf. § 102, stk. 2. Denne bestemmelse blev oprindeligt indført ved lov nr. 428 af 31. maj 2000 om ændring af retsplejeloven og straffeloven (Varetægtsfængsling i isolation, varetægtsfængsling under domsforhandlingen, vidnebeskyttelse, vidneudelukkelse for præster fra andre trossamfund, afhøringer i sager ved Højesteret, behandling af retssager uden for retskredsen af lokalemæssige grunde samt klager over anklagemyndighedens sagsbehandling m.v.).

Der henvises om den nærmere baggrund herfor til pkt. 9 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget til denne lov (Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 174-176).

Der henvises til de foreslåede bestemmelser i § 100, stk. 3, og § 102 a i den færøske retsplejelov, jf. lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, samt bemærkningerne hertil.

4. Paslovgivningen på Færøerne og i Grønland

Lov nr. 1587 af 20. december 2006 om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love indebærer bl.a. en ændring af paslovens betalingsbestemmelser i § 4 a, stk. 1 og 3. Ændringen medfører, at alderskriteriet ændres til folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension. Loven indeholder ikke en territorialbestemmelse om lovens gyldighed for Færøerne og er ikke kundgjort i landsstyrets kundgørelsestidende for Færøerne. Loven er derfor ikke trådt i kraft for Færøerne. Loven indeholder heller ikke en territorialbestemmelse om lovens gyldighed for Grønland og er derfor som udgangspunkt gældende for Grønland.

Lov om social pension gælder ikke for Færøerne og Grønland, og lov nr. 1587 af 20. december 2006 kan derfor ikke finde umiddelbar anvendelse på Færøerne og i Grønland. Der er imidlertid behov for at fastsætte betalingsbestemmelser for Færøerne og Grønland, der på tilsvarende vis tager højde for pasansøgerens alder. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at der er behov for at foretage en ændring af lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love, således at der indsættes en territorialbestemmelse, der fastsætter, at lovens § 8 ikke gælder for Færøerne og Grønland, samt en anordningshjemmel, som gør det muligt ved kongelig anordning at sætte den pågældende ændring helt eller delvis i kraft for Fæ-

røerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger. På denne måde vil der i en kongelig anordning kunne udfærdiges betalingsbestemmelser, der tager højde for, at lov om social pension ikke gælder for Færøerne og Grønland, ligesom der ved gebyrfastsættelsen vil kunne tages højde for de færøske og grønlandske forhold.

Lov nr. 1565 af 20. december 2006 om ændring af færdselsloven og pasloven (Måling og vejning af børn, reservation af parkeringspladser til bestemte køretøjer og betaling af pasgebyr) indebærer bl.a. en ophævelse af den dagældende bestemmelse i paslovens § 4 a, stk. 5, hvorefter betaling af gebyr for udstedelse af pas skal ske ved indgivelse af pasansøgningen. Formålet med lovændringen var at sikre, at den pasudstedende myndighed frit kan tilrettelægge betalingsprocedurer i forbindelse med pasansøgningen. Lovændringen indeholder ikke en territorialbestemmelse om lovens gyldighed for Færøerne og er ikke kundgjort i landsstyrets kundgørelsestidende for Færøerne. Loven er derfor ikke trådt i kraft for Færøerne. Loven indeholder heller ikke en territorialbestemmelse om lovens gyldighed for Grønland og er derfor som udgangspunkt gældende for Grønland. Loven er imidlertid ikke anvendt i Grønland i praksis.

Det er Justitsministeriets vurdering, at der af lovtekniske årsager er behov for at foretage en ændring af lov nr. 1565 af 20. december 2006, således at der indsættes en territorialbestemmelse, der fastsætter, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, samt en anordningshjemmel, hvoraf det følger, at de ændringer, der vedrører pasloven, ved kongelig anordning kan sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Der henvises til lovforslagets §§ 2 og 3 samt bemærkningerne hertil.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje (Videoafhøring af børn og unge i straffesager m.v.) har i perioden fra den 3. juli 2015 til den 5. august 2015 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Retten på Færøerne, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Politimesteren på Færøerne.

Et udkast til lovforslag om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje (Videoafhøring af børn og unge i straffesager m.v.) er endvidere den 3. juli 2015 forelagt Færøernes Hjemmestyre til udtalelse.

Herudover har Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1554/2015 om videoafhøring af børn og unge i straffesager, som lovforslaget bl.a. bygger på, i perioden fra den 21. april 2015 til den 19. maj 2015 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for

Kriminalforsorgen, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben for Politiet, Det Kriminalpræventive Råd, Landsforeningen KRIM, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Justitia, Institut for Menneskerettigheder, Amnesty International, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, KFUM's Sociale Arbejde, Børns Vilkår, Red Barnet, Rådet for Socialt Udsatte, Danske Handicaporganisationer, Det Centrale Handicapråd, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Psykolog Forening, Foreningen af Speciallæger, BUPL, Danmarks Lærerforening, Børn og Familier, KL, Børnehus Hovedstaden, Børnehus Midt, Børnehus Nord, Børnehus Sjælland, Børnehus Syd, Danske Regioner, Offerrådgivningen i Danmark, Hjælp Voldsofre, Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Joan Søstrene, Mødrehjælpen, Center mod Menneskehandel, Landsorganisationen for Kvindekrisecentre, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder og Børneteamet ved Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgene	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 100, stk. 3)

Politimesteren på Færøernes afgørelser vedrørende strafforfølgning kan efter gældende ret påklages til Rigsadvokaten, hvis afgørelse herefter kan påklages til Justitsministeriet.

Det foreslåede § 100, stk. 3, 1. pkt., vil indebære, at Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag vedrørende strafforfølgning ikke kan påklages til Justitsministeriet.

Med bestemmelsen indføres der et to-instansprincip for rekursadgangen inden for anklagemyndigheden, således at afgørelser vedrørende strafforfølgning kun kan påklages til den nærmeste overordnede myndighed.

Afgørelser truffet af Politimesteren på Færøerne i forbindelse med behandlingen af straffesager vil herefter kunne påklages til Rigsadvokaten, hvis afgørelser med det foreslåede § 100, stk. 3, 1. pkt., må betragtes som endelige. Adgangen for Justitsministeriet til i medfør af § 712 at gribe ind i konkrete sager kan dog medføre, at en afgørelse truffet af Rigsadvokaten tages op til fornyet behandling af ministeriet.

Den foreslåede bestemmelse afskærer ikke adgangen til at klage over afgørelser, der fremtræder som truffet af Politi-

mesteren på Færøerne, men som reelt er truffet af Rigsadvokaten, f.eks. i forbindelse med, at sagen har været forelagt Rigsadvokaten.

Det foreslåede § 100, stk. 3, 2. pkt., indebærer, at klager over anklagemyndighedens afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven (som sat i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne, jf. anordning nr. 1144 af 22. december 1993 med senere ændring) og offentlighedsloven (som sat i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne, jf. anordning nr. 1145 af 22. december 1993 med senere ændring) – i lighed med klager over afgørelser vedrørende strafforfølgning – bliver omfattet af to-instansprincippet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 102 a)

Den færøske retsplejelov indeholder ikke frister for adgangen til ved almindelig administrativ rekurs at påklage afgørelser vedrørende strafforfølgning til den overordnede anklagemyndighed. Den overordnede myndighed skal derfor i dag realitetsbehandle klager, uanset hvor sent de er indgivet.

Med det foreslåede § 102 a, stk. 1, 1. pkt., indføres der en frist på som udgangspunkt fire uger for klager over landfogdens (Politimesteren på Færøernes) eller Rigsadvokatens afgørelser vedrørende strafforfølgning.

Fristen vil gælde for klage til Rigsadvokaten over afgørelser truffet af Politimesteren på Færøerne og klage til Justitsministeriet over afgørelser truffet af Rigsadvokaten som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelser i klagesager vedrørende strafforfølgning vil med det foreslåede § 100, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, fremover ikke kunne påklages til ministeriet.

Det foreslås, at fristen skal regnes fra det tidspunkt, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Klagen skal være kommet frem til myndigheden inden fristens udløb.

Klagefristen vil ikke være absolut, idet klager, der fremkommer efter udløbet af fristen på fire uger, efter det foreslåede stk. 1, 2. pkt., skal behandles, hvis den overordnede myndighed skønner, at fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis afgørelsen vel er meddelt klageren, men denne på grund af bortrejse, sygdom eller lignende har været forhindret i at indgive klagen rettidigt.

Det bemærkes, at den foreslåede klagefrist skal ses i sammenhæng med den færøske retsplejelovs § 749, stk. 3, 2. pkt., hvorefter forfølgning mod den, der har været sigtet, kun kan fortsættes efter den overordnede myndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra den dag, hvor afgørelsen er truffet, medmindre sigtedes forhold har medført, at rettidig forkyndelse ikke har kunnet ske, eller betingelserne for genoptagelse, jf. § 975, er til stede. Hvis fristen på to måneder

udløber på et tidligere tidspunkt end den foreslåede klagefrist på fire uger, bør klagevejledningen indeholde udtrykkelig oplysning herom.

Endvidere bemærkes det, at en overskridelse af klagefristen ikke berører den overordnede myndigheds adgang til at omgøre den underordnede myndigheds afgørelse i medfør af den færøske retsplejelovs §§ 712 eller 714.

Det foreslåede stk. 2 indebærer, at den foreslåede frist på som udgangspunkt fire uger for at klage over afgørelser vedrørende strafforfølgning også kommer til at gælde for anklagemyndighedens afgørelser vedrørende aktindsigt efter forvaltningsloven (som sat i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne, jf. anordning nr. 1144 af 22. december 1993 med senere ændring) og offentlighedsloven (som sat i kraft for rigsmyndighederne på Færøerne, jf. anordning nr. 1145 af 22. december 1993 med senere ændring).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 172 a)

Den foreslåede § 172 a er ny og regulerer spørgsmålet om vidnefritagelse af personer, der er blevet videoafhørt med henblik på anvendelse af videooptagelsen som bevis under hovedforhandlingen.

Efter det foreslåede stk. 1 har en person, der er blevet videoafhørt efter den færøske retsplejelovs § 745 a eller § 183, stk. 3, ikke pligt til at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen.

Det foreslåede stk. 1 gælder, uanset om videoafhøringen er foretaget af politiet i medfør af § 745 a eller indenretligt i medfør af § 183, stk. 3.

Fritagelsen fra pligten til at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen vil kun gælde, hvis betingelserne for videoafhøring i det foreslåede § 745 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, var opfyldt på tidspunktet for den første videoafhøring. Det bemærkes i den forbindelse, at den mistænkte eller forsvareren, hvis den pågældende vil modsætte sig, at en videoafhøring efter § 745 a anvendes som bevis under hovedforhandlingen, f.eks. fordi den pågældende mener, at betingelserne for videoafhøring ikke er opfyldt, som udgangspunkt skal indbringe spørgsmålet for retten senest fire uger efter videoafhøringens foretagelse, jf. det foreslåede § 745 a, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 9).

Efter det foreslåede stk. 2 kan retten helt undtagelsesvis pålægge en person, der er omfattet af stk. 1, at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen, hvis dette er af afgørende betydning for sagens afgørelse, og det ikke er tilstrækkeligt, at personen genafhøres til video.

Opstår der efter videoafhøringen af en person behov for at stille yderligere spørgsmål til den pågældende, vil parterne således skulle gå frem efter reglerne om genafhøring af per-

sonen til video, jf. den færøske retsplejelovs § 745 a, stk. 2, der med lovforslagets § 1, nr. 7, bliver stk. 3. Kun i tilfælde, hvor en sådan genafhøring ikke er tilstrækkelig, vil det kunne komme på tale at meddele den pågældende pålæg om at afgive vidneforklaring under hovedforhandlingen.

Hvis en begæring fra den mistænkte eller forsvareren om genafhøring af personen til video afslås, vil der heller ikke være grundlag for et pålæg om afgivelse af forklaring under hovedforhandlingen.

Det bemærkes endvidere, at en tiltalt, der som følge af den foreslåede frist på fire uger i § 745 a, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, er afskåret fra at gøre indsigelse mod, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, ikke med denne begrundelse vil kunne anmode retten om at pålægge den videoafhørte person at afgive forklaring under hovedforhandlingen.

Om der foreligger sådanne omstændigheder, at der helt undtagelsesvis er grundlag for at meddele pålæg, vil bero på en konkret vurdering.

En eventuel anmodning om, at den videoafhørte person pålægges at afgive forklaring, bør hurtigst muligt indgives til retten, der ligeledes forudsættes hurtigst muligt og normalt forud for hovedforhandlingen at træffe afgørelse herom.

Afhøring under hovedforhandlingen vil endvidere efter omstændighederne kunne ske, hvis den videoafhørte person giver samtykke hertil. Dette forudsætter, at retten vurderer, at afhøring i retten er relevant for sagen, og at den pågældende har den fornødne modenhed til at give samtykke.

Hvis en videoafhørt person med samtykke eller efter pålæg afgiver forklaring under hovedforhandlingen, bør afhøringen i retten som udgangspunkt foretages på den måde, at videoafhøringen først afspilles, hvorefter der stilles supplerende spørgsmål til den pågældende, jf. det foreslåede § 183, stk. 3, 2. pkt., i den færøske retsplejelov (lovforslagets § 1, nr. 5).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 173)

Efter det gældende § 173, stk. 1, i den færøske retsplejelov vejleder retten, såfremt omstændighederne giver grund dertil, vidnet om indholdet af bestemmelserne i §§ 169-172 (vidneudelukkelse og vidnefritagelse). Med den foreslåede ændring af bestemmelsen kommer dette også til at gælde for så vidt angår vidnefritagelse efter den foreslåede § 172 a (lovforslagets § 1, nr. 3).

Som følge af henvisningen i den færøske retsplejelovs § 753 til § 173, stk. 1, vil politiet også ved afhøringer skulle vejlede om vidnefritagelsesreglen i den foreslåede § 172 a, såfremt omstændighederne giver grund dertil.

Det fremgår af det gældende § 173, stk. 2, i den færøske retsplejelov, at retten, hvis forklaring afgives i de i §§ 169-172 nævnte tilfælde, påser, at særligt hensyn tages til vidnet eller den, der har krav på hemmeligholdelse, og at retten i dette øjemed kan bestemme, at dørene skal lukkes, medens forklaringen afgives, eller forbyde offentlig gengivelse af forklaringen. Med den foreslåede ændring af bestemmelsen kommer dette også til at gælde for så vidt angår vidnefritagelse efter den foreslåede § 172 a.

Til nr. 5 (§ 183, stk. 3, 2. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 183, stk. 3, 1. pkt., bestemmer retten, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske. Med det foreslåede § 183, stk. 3, 2. pkt., kommer dette også til at gælde for personer, der er blevet videoafhørt efter § 745 a (der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 7-9), eller hvis retten bestemmer, at afhøringen af en person, som opfylder betingelserne i § 745 a, stk. 1, skal ske som videoafhøring.

Den foreslåede bestemmelse indebærer bl.a., at retten bestemmer, hvordan og ved hvem afhøring under hovedforhandlingen af personer, der er blevet videoafhørt, skal ske. Det vil gælde, uanset om videoafhøringen er foretaget af politiet i medfør af den færøske retsplejelovs § 745 a eller indenretligt i medfør af § 183, stk. 3. Bestemmelsen kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor en person, der er blevet videoafhørt, giver samtykke til at blive afhørt under hovedforhandlingen, selv om den pågældende efter det foreslåede § 172 a, stk. 1, ikke har pligt hertil, eller i tilfælde, hvor retten i medfør af det foreslåede § 172 a, stk. 2, helt undtagelsesvis meddeler den pågældende pålæg om at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3.

Efter bestemmelsen vil retten f.eks. kunne bestemme, at afhøringen af den videoafhørte person under hovedforhandlingen skal foregå på den måde, at videoafhøringen først afspilles, hvorefter der stilles supplerende spørgsmål til den pågældende. Udgangspunktet bør være, at afhøringen gennemføres på denne måde.

Det vil efter omstændighederne f.eks. også kunne bestemmes, at afhøringen af personen ikke skal finde sted i retssalen, men et andet og mere børne- og ungevenligt sted, f.eks. på en dommers kontor.

Den foreslåede bestemmelse giver endvidere mulighed for, at retten – på samme måde som det i dag gælder for børn under 15 år – kan bestemme, at en indenretlig afhøring under efterforskningen i medfør af den færøske retsplejelovs § 747 af en person, der opfylder betingelserne i § 745 a, stk. 1, skal foretages som en videoafhøring. Der er ikke tilsigtet nogen ændring af den fremgangsmåde, der anvendes ved sådanne indenretlige videoafhøringer.

Der henvises i øvrigt for så vidt angår indenretlig videoafhøring i tilfælde, hvor forældrene formodes at ville modsætte

sig politiets videoafhøring, til pkt. 2.2.5.1.2 og 2.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 731 a)

Efter den gældende bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 731 a skal der, hvis politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, inden afhøringen beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver.

Bestemmelsen indebærer, at forsvarerbeskikkelse er obligatorisk i alle sager, hvor der skal foretages videoafhøring af et barn, og afhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, hvis den mistænkte eller sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller hvis den valgte forsvarer udebliver. Dette gælder, selv om ingen endnu er sigtet i sagen.

Det foreslås, at bestemmelsen nyaffattes, og at den forenkles sprogligt. I den forbindelse foreslås det, at der indsættes en henvisning til den færøske retsplejelovs § 745 a om videoafhøring (der foreslås ændret ved lovforslagets § 1, nr. 7-9). Det foreslås desuden, at ordene "mistænkt eller sigtet" ændres til "mistænkt", idet en person, der er sigtet, i alle tilfælde samtidig vil være mistænkt. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af retstilstanden.

Herudover kommer det med den foreslåede affattelse af bestemmelsen til at fremgå, at pligten til forsvarerbeskikkelse også gælder ved indenretlige videoafhøringer efter § 183, stk. 3.

Til nr. 7 (§ 745 a, stk. 1 og 2)

Efter gældende ret kan videoafhøring af børn på 13 år og derover med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen kun ske, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Med den foreslåede bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 745 a, stk. 1, udvides området for anvendelse af videoafhøring, navnlig så videoafhøring tillige kan ske af 13-14-årige, der er forurettet ved eller vidne til visse lovovertrædelser.

Det foreslåede *stk. 1* fastlægger de persongrupper, som er omfattet af adgangen til at foretage videoafhøring. Med bestemmelsen kommer det endvidere til at fremgå, at videoafhøringen foretages med henblik på anvendelse af videooptagelsen som bevis under hovedforhandlingen.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse ikke berører adgangen for politiet og anklagemyndigheden til at foretage lyd- eller billedoptagelse af afhøringer i tilfælde, hvor dette

ikke sker med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 1*, kan der foretages videoafhøring, hvis personen er under 13 år. Det forudsættes, at den gældende praksis for videoafhøring af børn på 12 år eller derunder, jf. herved pkt. 2.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, i det hele videreføres i medfør af denne bestemmelse.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, indebærer, at øvrige børn under 15 år i en række nærmere opregnede tilfælde kan videoafhøres.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 2, litra a*, kan der således foretages videoafhøring af børn under 15 år, hvis efterforskningen vedrører en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 210 om incest eller kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden. Der vil således kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år i alle sager, hvor efterforskningen vedrører incest eller en sædelighedsforbrydelse. Det gælder, uanset om barnet selv er forurettet ved eller alene er vidne til den formodede forbrydelse.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 2, litra b*, kan der foretages videoafhøring af børn under 15 år, hvis efterforskningen vedrører en overtrædelse af den for Færøerne gældende straffelovs § 237 (drab) eller §§ 244-246 (vold), hvor barnet eller barnets nærmeste er forurettet, og den mistænkte er en af barnets nærmeste (familievold). Ved "nærmeste" forstås sådanne personer, som er omfattet af den færøske retsplejelovs § 171 om vidnefritagelse, dvs. som udgangspunkt bl.a. slægtninge i lige linje, søskende og sted- og plejeførelde.

Dette vil også gælde, hvis efterforskningen vedrører forsøg på overtrædelse af en af de ovennævnte bestemmelser.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 2, litra b*, indebærer, at der kan foretages videoafhøring i alle tilfælde, hvor der er mistanke om vold begået mod et barn i alderen 13-14 år af et medlem af barnets familie eller af f.eks. en af barnets forældre mod den anden forælder eller barnets søskende. Derimod vil sager om vold begået mod en 13-14-årig af en fremmed person ikke være omfattet af bestemmelsen. Heller ikke tilfælde, hvor en 13-14-årig formodes at være vidne til f.eks. vold begået af barnets forældre eller søskende mod en fremmed person, vil være omfattet.

Det bemærkes, at der i tilfælde, som ikke er omfattet af det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, efter omstændighederne vil kunne foretages videoafhøring efter det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, der indeholder en opsamlingsbestemmelse for øvrige børn og unge under 18 år, jf. nærmere nedenfor.

Det bemærkes endvidere, at politiet og anklagemyndigheden ikke nødvendigvis vil skulle foretage videoafhøring, selv om en sag er omfattet af det foreslåede *stk. 1, nr. 2*. Videoafhøring vil således eksempelvis kunne undlades, hvis barnet vurderes ikke at have behov for, at denne fremgangsmåde

anvendes. Endvidere bør der ikke foretages videoafhøring, hvis det står klart, at en vidneforklaring fra barnet ikke er nødvendig for at føre straffesagen, f.eks. fordi der er andre vidner i sagen, eller fordi der er tilstrækkelige tekniske beviser til, at anklagemyndigheden vurderer, at der kan ske domfældelse – f.eks. for en blufærdighedskrænkelser begået over internettet. Der kan også være tilfælde, hvor det efter en indledende afhøring af barnet står klart, at der ikke er grundlag for at fortsætte efterforskningen.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, kan der foretages videoafhøring, hvis personen er under 18 år, og særlige omstændigheder taler herfor.

Der er tale om en opsamlingsbestemmelse. Udgangspunktet vil være, at børn og unge under 18 år, der ikke er omfattet af de foreslåede *stk. 1, nr. 1* eller *2*, skal afgive forklaring i retten.

Der vil ikke efter det foreslåede *stk. 1, nr. 3*, kunne foretages videoafhøring med det formål at sikre barnets eller den unges hukommelse eller undgå påvirkning fra familien eller andre. Formålet skal være at beskytte barnet eller den unge.

Om der foreligger sådanne særlige omstændigheder, at et barn eller en ung under 18 år bør videoafhøres efter den foreslåede opsamlingsbestemmelse, vil bero på en konkret vurdering af overtrædelsens art, omstændighederne ved forbrydelsen og barnets eller den unges personlige forhold, herunder alder samt psykiske udvikling og tilstand. Videoafhøring bør anvendes, hvis det på baggrund af denne konkrete vurdering må antages, at barnet eller den unge har særlige beskyttelsesbehov, som vil kunne imødekommes ved, at der foretages videoafhøring, der kan anvendes som bevis i retten, frem for at barnet eller den unge skal afhøres under hovedforhandlingen.

Det bemærkes, at der under alle omstændigheder bør foretages videoafhøring, hvis barnet eller den unge har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, og der, hvis den pågældende havde været 18 år eller derover, ville have været mulighed for videoafhøring efter det foreslåede *stk. 1, nr. 4*, om voksne med en sådan lidelse eller funktionsnedsættelse, jf. nærmere nedenfor.

Nedenfor er spørgsmålet om, hvornår der foreligger sådanne særlige omstændigheder, at der bør foretages videoafhøring efter opsamlingsbestemmelsen, nærmere beskrevet for henholdsvis børn i alderen 13-14 år, der ikke er omfattet af det foreslåede *stk. 1, nr. 2* (om sager om sædelighedsforbrydelser, incest eller familievold), og unge i alderen 15-17 år. Det må imidlertid understreges, at der ikke er tale om en udtømmende beskrivelse, idet spørgsmålet om, hvorvidt der bør foretages videoafhøring, i alle tilfælde vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne i sagen.

Børn i alderen 13-14 år vil kunne videoafhøres efter opsamlingsbestemmelsen, hvis der efter en konkret vurdering er et lige så tungtvejende behov for at beskytte barnet som i de

sager, der er nævnt i det foreslåede *stk. 1, nr. 2* (om sager om sædelighedsforbrydelser, incest eller familievold).

Videoafhøring af et barn i alderen 13-14 år som forurettet eller vidne i medfør af opsamlingsbestemmelsen vil bl.a. kunne være relevant i sager om alvorlig personfarlig kriminalitet, ulovlig tvang (den for Færøerne gældende straffelovs § 260), frihedsberøvelse (§ 261) eller menneskehandel (§ 262 a), hvis sagen konkret vurderes at være stærkt belastende for barnet. Det samme gælder i andre sager, der konkret vurderes at være stærkt belastende for barnet.

Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor barnet formodes at have været udsat for et grovere voldsforhold begået af en person, som barnet (selv om den pågældende ikke er en af dets nærmeste) er i et afhængighedsforhold til, eller hvor barnet er i en loyalitetskonflikt. Der kan f.eks. være tale om en medarbejder på en institution, hvor barnet opholder sig, eller en anden omsorgsperson for barnet.

Som eksempel kan endvidere nævnes tilfælde, hvor barnet formodes at have været vidne til, at en af dets forældre eller nærmeste i øvrigt er blevet dræbt (af en person, som ikke er en af barnets nærmeste). Der kan også være tale om, at barnet har været vidne til en trafikulykke, hvor en af dets nærmeste er afgået ved døden, og der rejses sigtelse for uagtsomt manddrab. Videoafhøring vil også kunne være relevant, hvor barnet har været vidne til en sådan forbrydelse begået mod en fremmed, hvis sagen konkret vurderes at være stærkt belastende for barnet.

Videoafhøring vil som udgangspunkt ikke være relevant i sager om berigelseskriminalitet. Formodes et barn i alderen 13-14 år f.eks. at have været udsat for eller vidne til et tyveri, vil barnet således skulle afgive forklaring i retten, hvis barnets forklaring har betydning for sagen. Formodes et barn i alderen 13-14 år at have været udsat for et røveri, vil det bero på en konkret vurdering af, om det formodede røveri har været stærkt belastende for barnet, om der skal foretages videoafhøring. Ved denne vurdering må der bl.a. lægges vægt på, om røveriet formodes begået af flere i forening, de mistænkte gerningsmænds alder og eventuelle tilknytning til barnet, om der formodes anvendt f.eks. vold eller trusler med våben, og om røveriet formodes begået i barnets hjem.

Barnets personlige forhold, herunder dets psykiske udvikling og tilstand og den situation, som den formodede lovovertrædelse har bragt den pågældende i, vil også kunne føre til, at der bør foretages videoafhøring.

Der vil desuden efter omstændighederne kunne være grund til at foretage videoafhøring, hvis et barn i alderen 13-14 år skal afgive forklaring i en sag, hvor det som følge af de forventede rammer for afviklingen af hovedforhandlingen konkret vurderes at ville være stærkt belastende for barnet at afgive forklaring i retten. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der må forventes stor mediebevågenhed eller politibevogtning af retsbygningen.

Unge i alderen 15-17 år bør som det helt klare udgangspunkt afgive vidneforklaring i retten og således ikke videoafhøres.

Videoafhøring af en ung i alderen 15-17 år efter opsamlingsbestemmelsen vil som udgangspunkt kunne komme på tale i de samme sagstyper, som er nævnt ovenfor vedrørende børn i alderen 13-14 år, samt i sager om sædelighedsforbrydelser, incest eller familievold. Der vil imidlertid skulle væsentligt mere til for at videoafhøre en ung i alderen 15-17 år end et barn i alderen 13-14 år. Der vil herudover generelt skulle mere til, desto ældre den unge er.

Videoafhøring af unge i alderen 15-17 år bør kun komme på tale, hvis både oplysningerne om den pågældendes personlige forhold og oplysningerne om den formodede lovovertrædelse og omstændighederne ved forbrydelsen taler herfor.

Som hovedregel bør der endvidere kun foretages videoafhøring, hvis den unge er den forurettede i sagen. Der kan dog være tilfælde, hvor den unge kun er vidne til en formodet overtrædelse, men hvor der er et tilsvarende hensyn til at beskytte den unge, som hvis den pågældende havde været forurettet.

Som eksempel på, hvor videoafhøring af en ung i alderen 15-17 år bør overvejes, kan nævnes tilfælde, hvor den unge formodes at have været udsat for voldtægt, et meget groft voldsforhold eller lignende begået af den pågældendes forældre eller nærmeste i øvrigt, og den unge samtidig befinder sig i en særligt udsat situation, f.eks. fordi den pågældende har sociale problemer og ikke kan forventes at få støtte af personer fra sin familie eller sit netværk under sagen. Det gælder efter omstændighederne også, hvor forbrydelsen formodes begået af en anden person, som den unge har et afhængighedsforhold til, eller hvor den unge i øvrigt må antages at være i en loyalitetskonflikt.

I vurderingen af, om der bør foretages videoafhøring, bør også andre muligheder for at beskytte den unge indgå, herunder muligheden for at lukke dørene under afhøringen af den pågældende i retten (den færøske retsplejelovs § 29) eller gennemføre afhøringen uden tiltaltes tilstedeværelse (§ 848). Der bør ikke foretages videoafhøring, hvis disse muligheder er tilstrækkelige til at beskytte den unge.

Efter det foreslåede *stk. 1, nr. 4*, kan der foretages videoafhøring af personer, der er 18 år eller derover og har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Det forudsættes, at den gældende praksis, hvorefter der ved analog anvendelse af den færøske retsplejelovs regler om videoafhøring af børn i et vist omfang kan foretages videoafhøring af voksne personer med en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, jf. herved pkt. 2.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, videreføres i medfør af denne bestemmelse.

Det bemærkes, at vurderingen af, om betingelserne i de foreslåede *stk. 1, nr. 1-4*, er opfyldt, vil skulle foretages ud fra forholdene på tidspunktet for den første videoafhøring.

Hvis den videoafhørte person ønskes genafhørt til video, vil det afgørende således være, om betingelserne for videoafhøring var opfyldt på tidspunktet for den første videoafhøring af personen. Det samme gælder i tilfælde, hvor videoafhøringen foretages over flere omgange, jf. herom pkt. 2.2.5.1.3 og 2.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Når videoafhøringen er gennemført, vil den pågældende i medfør af den foreslåede § 172 a i den færøske retsplejelov (lovforslagets § 1, nr. 3) som udgangspunkt være fritaget fra at afgive vidneforklaring under hovedforhandlingen, uanset hvornår denne finder sted.

Efter det foreslåede *stk. 2* skal forsvareren være til stede under videoafhøringen. Bestemmelsen svarer – med konsekvensændringer som følge af det foreslåede *stk. 1* – til den gældende § 745 a, *stk. 1*, og der er ikke tilsigtet nogen ændring af den gældende retstilstand.

Bestemmelsen indebærer, at forsvareren ikke blot har adgang til at overvære videoafhøringen af personen, men pålægges en pligt til at overvære afhøringen. Det sikres herved, at den mistænkte eller ukendte gerningsmands interesser kan varetages under afhøringen, selv om den pågældende ikke selv har adgang til at overvære afhøringen, jf. den færøske retsplejelovs § 745 a, *stk. 2*, der med lovforslagets § 1, nr. 7, bliver *stk. 3*. Forsvareren vil skulle overvære videoafhøringen fra et andet lokale via en monitor (monitormet) og stille sine spørgsmål til personen gennem den afhørende polititjenestemand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 745 a, *stk. 3*)

Efter den færøske retsplejelovs § 745 a, *stk. 2*, der med lovforslagets § 1, nr. 7, bliver *stk. 3*, har den, der er mistænkt eller sigtet, ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.

Det foreslås, at bestemmelsen forenkles sprogligt ved, at ordene ”mistænkt eller sigtet” ændres til ”mistænkt”, idet en person, der er sigtet, i alle tilfælde samtidig vil være mistænkt. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af den gældende retstilstand.

Endvidere foreslås ordet ”barnet” ændret til ”personen” som en konsekvens af, at det med det foreslåede § 745 a, *stk. 1*, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, kommer til at fremgå, at der også kan foretages videoafhøring af personer, der ikke kan betegnes som børn.

Til nr. 9 (§ 745 a, stk. 4)

Beslutningen om, hvorvidt der i medfør af den foreslåede bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 745 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, skal foretages videoafhøring af en person med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen, vil i første række skulle træffes af politiet og anklagemyndigheden i forbindelse med efterforskningen. Den mistænkte eller forsvareren kan imidlertid være af den opfattelse, at betingelserne for at foretage videoafhøring efter bestemmelsen ikke er opfyldt, eller at videoafhøringen af andre grunde ikke kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen i medfør af § 877 a.

Det foreslås, at den mistænkte eller forsvareren, hvis den pågældende vil modsætte sig, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, senest fire uger efter videoafhøringens foretagelse skal indbringe spørgsmålet for retten, jf. dog det foreslåede stk. 4, 2. pkt., om muligheden for at se bort fra en undskyldelig fristoverskridelse.

Hvis spørgsmålet således indbringes for retten, vil retten skulle tage stilling til, om videoafhøringen kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen efter den færøske retsplejelovs § 877 a (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 11).

Hvis retten når frem til, at videoafhøringen ikke kan anvendes som bevis, og årsagen til dette er, at betingelserne for at foretage videoafhøring ikke er opfyldt, vil barnet eller den unge ikke i medfør af den foreslåede § 172 a (lovforslagets § 1, nr. 3) være fritaget fra at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen.

Når retten frem til, at videoafhøringen ikke kan anvendes som bevis, fordi reglerne om fremgangsmåden for videoafhøring er tilsidesat, vil der efter omstændighederne kunne gennemføres en ny videoafhøring efter den færøske retsplejelovs § 745 a (som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 7-9) med henblik på anvendelse af denne som bevis.

Det forudsættes, at retten, hvis spørgsmålet indbringes for retten, hurtigt tager stilling til, om videoafhøringen kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

Det bemærkes, at den foreslåede frist for at gøre indsigelse mod, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, ikke afskærer tiltalte fra under hovedforhandlingen at gøre indsigelse mod bevisværdien af videoafhøringen. Det vil således i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse fortsat være overladt til den dømmende ret at afgøre, hvilken bevismæssig værdi den forklaring, der er fremkommet under videoafhøringen, bør tillægges.

Det bemærkes herudover, at der, hvis videoafhøringen foretages over flere omgange, jf. herom 2.2.5.1.3 og 2.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil gælde en særskilt frist på fire uger for hver af disse afhøringer. Tilsvarende vil der gælde en særskilt frist for indsigelser vedrørende en eventuel genafhøring. Det bemærkes imidlertid, at vurde-

ringen af, om betingelserne for at foretage videoafhøring er opfyldt, vil skulle foretages ud fra forholdene på tidspunktet for den første videoafhøring, jf. bemærkningerne til det foreslåede § 745 a, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 7).

Efter det foreslåede stk. 4, 2. pkt., kan retten se bort fra en fristoverskridelse, der må anses for undskyldelig.

Det vil f.eks. kunne komme på tale at se bort fra en fristoverskridelse, som skyldes, at der efter udløbet af fristen på fire uger er fremkommet nye oplysninger af betydning for adgangen til at anvende videoafhøringen som bevis, f.eks. en oplysning, som kan indebære, at videoafhøreren er inhabil i sagen.

Det forudsættes, at retten hurtigt tager stilling til, om der foreligger en undskyldelig fristoverskridelse, og i givet fald om videoafhøringen kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (§ 748, stk. 1, 3. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i den færøske retsplejelovs § 748, stk. 1, 3. pkt., har den sigtede ikke ret til at overvære retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.

Det foreslås, at ordene ”afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video” ændres til ”videoafhøring af en person efter § 183, stk. 3” som konsekvens af de foreslåede § 745 a, stk. 1, og § 183, stk. 3, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 5 og 7. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af retstilstanden, herunder vedrørende fremgangsmåden ved foretagelse af indenretlig videoafhøring.

Der henvises i øvrigt for så vidt angår indenretlig videoafhøring i tilfælde, hvor forældrene formodes at ville modsætte sig politiets videoafhøring, til pkt. 2.2.5.1.2 og 2.2.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11 (§ 877 a)

Ifølge den færøske retsplejelovs § 877 a kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.

Det er en forudsætning herfor, at fremgangsmåden i den færøske retsplejelovs § 745 a er fulgt i forbindelse med videoafhøringen. Er der sket tilsidesættelse af de grundlæggende betingelser i § 745 a, bør videoafhøringen som alt-overvejende udgangspunkt ikke anvendes som bevismiddel under hovedforhandlingen. Hvis der ikke har været en forsvarer for den mistænkte eller sigtede til stede under videoafhøringen, eller den mistænkte eller sigtede ikke har haft adgang til at gennemse videoafhøringen, bør videoafhøringen således som alt-overvejende udgangspunkt ikke anvendes.

des som bevis. Et eventuelt forsvarerskifte efter gennemførelsen af videoafhøringen har ikke betydning for videoafhøringens anvendelse som bevismiddel under hovedforhandlingen. I øvrigt afhænger det af karakteren og betydningen af den forskrift, der i givet fald er tilsidesat i forbindelse med videoafhøringen, om videoafhøringen kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen. Indsigelser om f.eks. ledende spørgsmål til barnet eller at en tryghedsskabende person har blandet sig i afhøringen, bør i almindelighed ikke kunne føre til, at videoafhøringen ikke kan forevises som bevis under sagen. Det må således i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse overlades til den dømmende ret at afgøre, om – og i givet fald i hvilket omfang – fejl af denne karakter ved videoafhøringens gennemførelse bør have betydning for afhøringens bevismæssige værdi.

Det foreslås, at den færøske retsplejelovs § 877 a nyaffattes, således at det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at en videoafhøring efter § 745 a eller § 183, stk. 3, kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

En videoafhøring vil således som hidtil kunne anvendes som bevis under hovedforhandlingen. Dette forudsætter dog, at betingelserne i det foreslåede § 745 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, for at videoafhøre personen var opfyldt på tidspunktet for afhøringen. Endvidere forudsætter det – på samme måde som hidtil – at fremgangsmåden i § 745 a er fulgt i forbindelse med videoafhøringen.

Efter det foreslåede § 745 a, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, skal den mistænkte eller forsvareren, hvis den pågældende ønsker at modsætte sig, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, senest fire uger efter videoafhøringens foretagelse indbringe spørgsmålet for retten. Der vil dog kunne ses bort fra en undskyldelig fristoverskridelse.

En tiltalt, der mener, at en videoafhøring efter § 745 a ikke kan anvendes som bevis, men har undladt at indbringe spørgsmålet for retten inden for fristen, vil således kun kunne anfægte, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, hvis det findes undskyldeligt, at indsigelsen ikke er gjort gældende tidligere.

Det vil dog fortsat i overensstemmelse med princippet om fri bevisbedømmelse være overladt til den dømmende ret at afgøre, hvilken bevismæssige værdi den forklaring, der er fremkommet under videoafhøringen, bør tillægges.

Der er ikke herudover tilsigtet nogen ændring af den retstilstand, der følger af den gældende § 877 a, herunder med hensyn til adgangen til at anvende videoafhøringer som bevis, hvis der er sket tilsidesættelse af regler om fremgangsmåden for gennemførelse af videoafhøring.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Bestemmelsen vedrører den territoriale gyldighed af lov nr. 1565 af 20. december 2006 om ændring af færdselsloven og pasloven (Måling og vejning af børn, reservation af parkeringspladser til bestemte køretøjer og betaling af pasgebyr) og indebærer, at denne lov ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dog kan ændringerne af pasloven i § 2 i lov nr. 1565 af 20. december 2006 ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører den territoriale gyldighed af § 8 i lov nr. 1587 af 20. december 2006 om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love (Ændringer som følge af gradvis forhøjelse af efterløns- og folkepensionsalderen m.v.) og indebærer, at § 8 i denne lov ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dog kan ændringerne af pasloven i § 8 i lov nr. 1587 af 20. december 2006 ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Efter det foreslåede *stk. 1* træder loven i kraft den 1. februar 2016, jf. dog *stk. 2*.

Efter det foreslåede *stk. 2* træder § 1, nr. 3-11, om videoafhøring af børn og unge i straffesager i kraft den 1. april 2016.

Den foreslåede udvidelse af adgangen til at anvende videoafhøringer af børn og unge som bevis under hovedforhandlingen (lovforslagets § 1, nr. 7 og 11) vil gælde for afhøringer, der finder sted den 1. april 2016 eller senere.

Videoafhøringer, der er foretaget før den 1. april 2016 i overensstemmelse med de hidtil gældende regler, vil som hidtil kunne anvendes som bevis under hovedforhandlingen i medfør af den færøske retsplejelovs § 877 a (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 11). Personer, der er blevet videoafhørt før den 1. april 2016, vil fra den 1. april 2016 være omfattet af vidnefritagelsesbestemmelsen i den foreslåede § 172 a (lovforslagets § 1, nr. 3).

Efter det foreslåede *stk. 3* finder de foreslåede bestemmelser i den færøske retsplejelovs § 100, stk. 3, og § 102 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, anvendelse for afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden (1. februar 2016). Det indebærer, at den foreslåede klagefrist på som udgangspunkt fire uger og afskæringen af adgangen til at påklage Rigsadvokatens afgørelser i klagesager gælder for afgørelser, som træf-

fes efter lovens ikrafttræden. Afgørelser truffet før lovens ikrafttræden behandles efter de hidtil gældende regler.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov for Færøerne om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 148 af 9. marts 2004, som ændret bl.a. ved lov nr. 732 af 25. juni 2014 og senest ved § 1 i lov nr. 1492 af 23. december 2014, foretages følgende ændringer:

§ 100. [...]

1. I § 100 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag vedrørende strafforfølgning kan ikke påklages til justitsministeren. Tilsvarende gælder for afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

2. Efter § 102 indsættes:

»§ 102 a. Fristen for klager over landfogdens (politimesterens) eller rigsadvokatens afgørelser vedrørende strafforfølgning er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.«

3. Efter § 172 indsættes:

»§ 172 a. En person, der er blevet videoafhørt efter § 745 a eller § 183, stk. 3, har ikke pligt til at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen.

Stk. 2. Retten kan helt undtagelsesvis pålægge en person, der er omfattet af stk. 1, at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen, hvis dette er af afgørende betydning for sagens afgørelse, og det ikke er tilstrækkeligt, at personen genafhøres til video.«

§ 173. Retten vejleder, såfremt omstændighederne giver grund dertil, vidnet om indholdet af bestemmelserne i §§ 169-172.

Stk. 2. Afgives forklaring i de i §§ 169-172 nævnte tilfælde, påser retten, at særligt hensyn tages til vidnet eller den, der har krav på hemmeligholdelse. Retten kan i dette øjemed bestemme, at dørene skal lukkes, mens forklaringen afgives, eller forbyde offentlig gengivelse af forklaringen.

§ 183. [...]

4. I § 173, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., ændres »§§ 169-172« til: »§§ 169-172 a«.

5. I § 183, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.:

Stk. 3. Retten bestemmer, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske. Den kan tilkalde en repræsentant for det sociale udvalg eller en anden egnet person til at yde bistand under afhøringen. Retten kan tillægge den pågældende godtgørelse efter reglerne i § 188, stk. 1.

§ 731 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal der inden afhøringen beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive mistænkt eller sigtet i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer eller den valgte forsvarer udebliver.

§ 745 a. Kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen optages på video (videoafhøring), formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen.

Stk. 2. [...]

§ 745 a. [...]

Stk. 2. Den, der er mistænkt eller sigtet, har ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.

»I straffesager gælder dette endvidere for personer, der er blevet videoafhørt efter § 745 a, eller hvis retten bestemmer, at afhøringen af en person, som opfylder betingelserne i § 745 a, stk. 1, skal ske som videoafhøring.«

6. § 731 a affattes således:

»**§ 731 a.** Inden en videoafhøring efter § 745 a eller § 183, stk. 3, skal der beskikkes en forsvarer for den, der er mistænkt eller senere måtte blive mistænkt i sagen, hvis den pågældende ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver.«

7. § 745 a, stk. 1, ophæves, og i stedet indsættes:

»Politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter § 877 a (videoafhøring) i følgende tilfælde:

- 1) Personen er under 13 år.
- 2) Personen er under 15 år, og efterforskningen vedrører en overtrædelse af
 - a) straffelovens § 210 eller kapitel 24 eller
 - b) straffelovens §§ 237 eller 244-246, hvor personen eller en af dennes nærmeste er forurettet, og den, der er mistænkt, er en af personens nærmeste.
- 3) Personen er under 18 år, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.
- 4) Personen er 18 år eller derover og har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.

Stk. 2. Forsvareren skal være til stede under videoafhøringen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

8. I § 745 a, stk. 2, 1. og 3. pkt., der bliver stk. 3, 1. og 3. pkt., udgår to steder »eller sigtet«, og i § 745 a, stk. 2, 3. pkt., der bliver stk. 3, 3. pkt., ændres »barnet« til: »personen«.

9. I § 745 a indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Vil den, der er mistænkt, eller forsvareren modsætte sig, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, skal den pågældende senest 4 uger efter videoafhøringens foretagelse indbringe spørgsmålet for retten. Retten kan se bort fra en fristoverskridelse, der må anses for undskyldelig.«

§ 748. Sigtede underrettes så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i henhold til kapitel 69-70 a og 71 a-73. Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video. Er sigtede varetægtsfængslet, kan fremstilling af ham undlades, hvis den vil være forbundet med uforholdsmæssigt besvær.

Stk. 2-7. [...]

§ 877 a. Politiets afhøring af et barn kan, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.

10. I § 748, stk. 1, 3. pkt., ændres »afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video« til: »videoafhøring af en person efter § 183, stk. 3«.

11. § 877 a affattes således:

»§ 877 a. En videoafhøring efter § 745 a eller § 183, stk. 3, kan anvendes som bevis under hovedforhandlingen.«

§ 2

I lov nr. 1565 af 20. december 2006 om ændring af færdselsloven og pasloven (Måling og vejning af børn, reservation af parkeringspladser til bestemte køretøjer og betaling af pasgebyr) foretages følgende ændring:

1. Efter § 3 indsættes:

»§ 4. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

§ 3

I lov nr. 1587 af 20. december 2006 om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love (Ændringer som følge af gradvis forhøjelse af efterløns- og folkepensionsalderen m.v.), som ændret ved § 3 i lov nr. 496 af 6. juni 2007, foretages følgende ændring:

1. Efter § 19 indsættes:

»§ 20. Lovens § 8 gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. § 8 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 2016, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 3-11, træder i kraft den 1. april 2016.

Stk. 3. § 1, nr. 1 og 2, finder anvendelse for afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.